

HRVATSKA PČELA

12

GODIŠTE 125. - ZAGREB, 2006.
ISSN 1330-3635

HRVATSKA PČELA

ČASOPIS
HRVATSKOG PČELARSKOG SAVEZA

Stručni časopis "Hrvatska pčela" osnovalo je Hrvatsko-slavonsko pčelarsko društvo u Osijeku 1881. godine, te je u početku tiskan kao "Slavonska pčela", zatim kao "Hrvatska pčela" i "Pčela". To je jedan od najstarijih pčelarskih časopisa u svijetu.

GODIŠTE / YEAR 125

BROJ / NUMBER 12

PROSINAC / DECEMBER 2006.

NAKLADNIK

Hrvatski pčelarski savez
Pavla Hatza 5.
10000 ZAGREB

Telefoni:

urednik - (01) 48 19 536
administracija - (01) 48 11 327
predsjednik - 099 / 48 19 536
Fax: (01) 48 52 543

E-mail: pcelarski-savez@zg.htnet.hr
www.pcela.hr

Žiro račun: 2484008-1100687902

IZDAVAČKI SAVJET

Predsjednik:

Zlatko Tomljanović, dr. vet. med.

Članovi:

mr. sc. Marijan Katalenić
prof. dr. Nada Vahčić
mr. sc. Dražen Lušić
mr. sc. Nenad Strižak
dr. sc. Dragan Bubalo
Darko Bodiš
Stjepan Žganjer

UREDNIŠTVO

dr. sc. Zdravko Laktić
dr. sc. Zlatko Puškadija
mr. sc. Đurđica Sumrak
dr. sc. Ljerka Zeba
mr. sc. Jasminka Papić
Saša Petrić, ing. polj.
Boris Bučar, dipl. ing.

UREDNIK

Vedran Lesjak, dipl. ing. agr.

LEKTORICA

Jasenska Ružić, prof.

LIKOVNA OPREMA

Rudolf Španjol

U ovom broju / In this issue

241 Aktualnosti/ Actualities

245 Praktično ulaženje u ekološko pčelarenje – prosinac /
Practical advice for organic beekeeping – December
Lovro Krnić

246 Stota obljetnica rođenja istaknutog pčelara i publicista
Josipa Belčića / 100-th birth anniversary of eminent
publicist and beekeeper Josip Belčić
Vedran Lesjak

248 Druga europska konferencija iz apidologije (II dio) /
Second European Conference of Apidology (II part)
Zlatko Tomljanović

251 Samogradnja ili kupnja košnica / Self-construction or
beehive purchase
Željko Dalić

253 Intervju sa Stjepanom Majsecom / Interview with
Stjepan Majsec
Vedran Lesjak

255 Dopisi / Letters

261 Najave / Announcement

264 In Memoriam

Oglasi / Advertisements

Slika na naslovnoj stranici: Život pčela, Vladimir Vujnović, 3c. razred, Osijek

AKTUALNOSTI

Poštovani pčelari - članovi HPS-a

Na kraju svake godine podvlačimo crtu i zbrajamo sve što jesmo učinili, što smo željeli i što smo objektivno mogli učiniti, kao i ono u čemu nismo uspjeli. Tako i mi predstavnici, HPS-a koje ste

izabrali da zastupamo vaše interese te što je moguće kvalitetnije rješavamo probleme koji muče pčelare i na svakom koraku otežavaju našu zajedničku egzistenciju.

Kao predsjednik HPS-a nisam zadovoljan učinjenim, kao ni sadašnjim stanjem u pčelarstvu. No, objektivno gledajući, jes-

mo li mogli više? Nisam baš siguran, no to ćete prosuditi sami. Znamo kad se sastao prvi Upravni odbor, a skupština je održana 21. siječnja 2006. Šest mjeseci je trajala pravna zavrzlama o tome da li je skupština bila legalna ili ne. Do sada se Upravni odbor sastao 4 puta. Na sjednicama je u pravilu bilo 18, od 21 člana,

a ostali su se opravdali, što pokazuje da postoji zainteresiranost i velika ozbiljnost članova Upravnog odbora u vezi s rješavanjem svih problema koji su pred nama. Uspjeli smo riješiti problem tajnika. Budući da gosp. Vlado Maturanec nije prihvatio to mjesto, morali smo raspisati novi natječaj te izabrati novog tajnika Saveza. Smatram da smo napravili dobar izbor i da će gosp. Tomislav Gerić dobro raditi taj posao. Uspjeli smo se Ministarstvu poljoprivrede nametnuti kao subjekt koji se više ne može zaobilaziti u pčelarstvu, nego nas se cijeni kao partnera zainteresiranog da sudjelujemo u donošenju svih zakona i pravilnika vezanih za pčelarstvo. Naravno, to ne znači da će svi naši zahtjevi biti ispunjeni u potpunosti, no sama činjenica da smo prisutni kad se donose zakoni i pravilnici daje nadu da lobiranjem možemo izboriti što povoljniji položaj za pčelare. Moram napomenuti da je teško promijeniti mišljenje koje je o pčelarstvu stvoreno pod utjecajem raznih interesnih lobijsa. To se najbolje vidjelo pri donošenju zakona o poticajima, tu se i mi pčelari nismo najbolje iskazali, pa umjesto da poštujemo odluke Upravnog odbora, mi u pregovorima imamo dvije strane i dobije-

mo što dobijemo, kompromis. No, ni to ne smatram gubitkom s obzirom na to da se neće ići ispod predloženog, a to je 50,00 kn po pčelinjoj zajednici i 2,20 po kg. S ograničenjem od 40 kg po košnici kako predlaže Ministarstvo poljoprivrede. Podjela koju su pokrenuli neki pčelari, mislim da nije dobra i da šteti svima nama. HPS se mora znati nositi sa svim, pa i s unutarnjim problemima i iskreno se nadam da ćemo ih uspješno riješiti za dobrobit svih pčelara. Naravno, uvijek će biti nezadovoljnih pojedinaca i manjih skupina, no to nas ne smije zaustaviti, a ja mislim, kao i velika većina pčelara, da smo na dobrome putu. Naš put je put u Europu, a tamo postoje jasna i čvrsta pravila i što prije prihvatimo tu činjenicu, to ćemo kvalitetnije proći put prilagodbe, pa onda moramo i prihvatiti zakonodavstvo EU-a. Naravno, da koliko god je to moguće, prilagodimo to našim interesima, ali za to nam trebaju zajedništvo, struka, znanje i dobra volja svih pčelara odlučnih da dobrim idejama i svojim doprinosom pomognu HPS-u. A mi ćemo dati sve od sebe kako bismo političare uvjerali da ono što tražimo jest i mora biti za dobrobit svih ili barem velike većine pčelara. Mogu reći da

smo pokrenuli niz zakonskih promjena i određenih projekata. Oni još ne daju rezultat, ali uskoro će se zasigurno pokazati pozitivni učinci. Zakon o stočarstvu, koji štiti našu sivu pčelu, zatim katastar pčelinjih paša, naredba o suzbijanju pčelinjih bolesti, istovar - utovar, zahtjev da se med izdvoji iz skupine proizvoda mesa, mlijeka i jaja, te prodaja na kućnom pragu. Naravno tu je cijena meda, koja ne bi smjela biti ispod 15 kuna za bagrem, kao i organiziranje pčelara da kroz vrstu zadrugarstva organiziramo proizvodnju, a onda i prodaju vlastitih proizvoda. To su samo neka pitanja, puno toga moramo riješiti, ali za sve to treba i vremena pa i ovom prigodom molim pčelare za malo strpljenja, iako znam da ga je sve manje. Isto tako pobudili smo zanimanje svih medija za naše probleme, a također za pčelinje proizvode i pčelarstvo uopće. Smatram kako je to dobro te da treba nastaviti još agresivnijim nastupom, mislim u pozitivnom smislu. I na kraju, svim pčelarima članovima HPS-a i njihovim obiteljima, želim ČESTIT BOŽIĆ I SRETNU I USPJEŠNU NOVU 2007 GODINU.

Martin Kranjec

Na učestalo traženje pčelara iz velikog djela Hrvatske, HPS ponovno apelira na pčelare da ne prodaju svoj med po sadašnjim cijenama, a za koje smatraju da su ispod svake ekonomske izdržljivosti. Već da med ponude po najmanjoj cijeni od 15 kuna za kilogram bagrema i to bez poticaja. Jedini način da uspostavimo takvu cijenu je da ne nasjedamo na dezinformacije da meda ima u izobilju po 11 kuna i da ta cijena odgovara pčelarima.

Hrvatska pčela – jučer, danas, sutra

Sljedeći mjesec navršava se 125 godina stalnog izlaženja Hrvatske pčele. Malo je pčelarskih saveza u svijetu koji se mogu pohvaliti tako dugom tradicijom časopisa koji je pod njihovim okriljem.

U listopadu ove godine održan je sastanak Izdavačkog savjeta i Uredništva našeg lista, na kojem su dogovorene smjernice u vezi s uređenjem. Stoga bi sljedeća godina trebala biti prekretnica za naš časopis. Grafički redizajn, mnogo kvalitetnih stručnih i praktičnih članaka, povećanje naklade, dolazak Hrvatske pčele u domove pčelara najkasnije do 3. u mjesecu - samo su neki od ciljeva koje smo si postavili. Razumije se da nam u želji za poboljšanjem časopisa možete pomoći upravo vi, drage pčelarice i pčelari. Stoga Vas molimo da se aktivno uključite u oblikovanje časopisa. Kako to možete učiniti? Pisanjem za časopis, objavljivanjem događanja u Vašem društvu, gradu ili županiji, zanimljivim fotografijama ili pak novim idejama. Izdavački savjet i Uredništvo otvoreni su za suradnju i budite uvjereni da ćemo svaku dobru ideju ili prijedlog prihvatiti. Ponekad ćemo, nažalost, ocijeniti da članak koji ste nam poslali nije za objavu ili ćemo Vam ga poslati da ga donekle ispravite ili pak skratite. Svatko od nas, koji čitamo ovaj časopis, moramo shvatiti da je Hrvatska pčela, časopis svih nas, i da će svatko s malo truda pridonijeti boljem sadržaju. Na taj način svi bismo mogli podijeliti svoja

iskustva s ostalim pčelarima. Vjerujem da pčelarima nije u interesu da svoje tehnološke inovacije ne podjele sa svojim kolegama. Posebice se to odnosi na spoznaju da ima mnogo pčelara početnika, čije buduće pčelarenje ovisi baš o informacijama koje će pročitati u ovom časopisu. Svi smo mi bili početnici u pčelarenju i časopis nam je uistinu pomogao u našem pčelarskom odrastanju. Stoga pomognimo i mi novim naraštajima pčelara. Uz iskrene božične i novogodišnje želje te obilje veselja u privatnom i pčelarskom životu pozdravljamo Vas i radujemo se suradnji.

*Predsjednik Izdavačkog savjeta:
Zlatko Tomljanović, dr. vet. med
Urednik časopisa:
Vedran Lesjak, dipl. ing. agr.*

Održana sjednica Upravnog odbora HPS-a

Dana, 16. studenog 2006. godine održana je sjednica Upravnog odbora Hrvatskog pčelarskog saveza na kojem je bilo nazočno 20 predstavnika županija.

Na dnevnom redu bile su ove teme te su doneseni slijedeći zaključci:

1. točka: Prihvaćanje zapisnika sa sjednice Upravnog i Nadzornog odbora od 21. rujna 2006. godine.

ZAKLJUČAK:

Većinom glasova prihvaća se zapisnik sa prošle sjednice, uz primjedbu da se budući zapisnici pišu opširnije.

2. točka: Odluka o izboru Tajnika HPS-a.

ZAKLJUČAK:

Većinom glasova donijeta je odluka da se na radno mjesto Tajnika HPS-a primi gospodin Tomislav Gerić, dipl. pravnik iz Mraclina, te je izabrana Komisija koja će pratiti njegov budući rad i to u sastavu: H. Andrić, J. Križ i V. Bilek.

3. točka: Odluka o izboru izvoditelja za adaptaciju prostorija HPS-a.

ZAKLJUČAK:

Većinom glasova usvojen je prijedlog da se adaptacija HPS-a povjeri tvrtki METALGIPS MONTMONTAŽA iz Kalinovca koja je dala najpovoljniju ponudu. Odlučeno je da tvrtka UPI-2M iz Zagreba bude Nadzorni organ pošto je već za to primila akontaciju. Sredstva izdvojena za adaptaciju, a koja ostanu neutrošena moraju se koristiti strogo namjenski za opremanje prostorija HPS-a po odluci Upravnog odbora.

4. točka: Izmjena i dopuna Zakona o stočarstvu vezano za pčelarstvo.

ZAKLJUČAK:

Većinom glasova prihvaćaju se prijedlozi dati u vezi izmjena i dopuna Zakona o stočarstvu, a vezano za pčelarstvo.

Članak 11. mijenja se i glasi: Zbog očuvanja izgrađenih genetskih i zdravstvenih osobina sive pčele u Republici Hrvatskoj ne smiju se uzgajati i stavljati u prodaju druge pasmine pčela.

Matice pčela koje se stavljaju u prodaju moraju biti proizvedene na oplodnim stanicama registriranih proizvođača.

Članak 34.

Iza članka 34. dodaje se novi članak 34.a, a koji glasi:

Članak 34 a.

Gospodarenje pčelinjim pašama, te način iskorištavanja pčelinjih paša provodi se sukladno katastru pčelinjih paša.

Katastar pčelinjih paša jest baza podataka o prostornom rasporedu i načinu gospodarenja pčelinjim pašama na području Republike Hrvatske.

Način određivanja i vođenja katastra, te njegov sadržaj propisuje Ministar.

Izabrano je Povjerenstvo za praćenje izrade katastra paša i to u sastavu: dr. sc. Z. Puškadija, A. Benko, M. Kranjec, K. Bukvić i J. Križ.

5. točka: Prijedlog nacrtu promjena Statuta HPS-a.

ZAKLJUČAK:

Jednoglasno je odlučeno da se prihvate dosadašnje izmjene u Prijedlogu nacrtu promjena Statuta HPS-a, a koje su izradili M. Kranjec i D. Josipović, te je izabrano Povjerenstvo koje će detaljnije poraditi na dopunama i izmjenama Prijedloga Statuta.

U Povjerenstvo su izabrani: M. Kranjec, D. Josipović, Z. Pajnić i novi Tajnik HPS-a.

6. točka: Obavijest Časnog suda članovima UO i NO.

ZAKLJUČAK:

Većinom glasova, a sukladno zapisniku Časnog suda od 16.10.2006. donesena je odluka da se izriče javna opomena prof. dr. sc. Nikoli Keziću radi kršenja Statuta HPS-a.

7. točka: Pitanja i prijedlozi
Pod točkom pitanja i prijedlozi g. Medardo Mihelić iznio je problem vezan za odnose

sa selećim pčelarima, na što mu je M. Kranjec odgovorio da će to sve biti uređeno u Katastru paša.

Na pitanje A. Jovića da li će i nadalje trebati potvrda za nozemozu M. Kranjec je rekao da ćemo utjecati da to ne uđe u novi Pravilnik.

J. Križ upoznao je prisutne sa programom manifestacije Dani meda, a koja će se održati u Zagrebu od 23. – 26. 11. 2006.

HPS

Protekli mjeseci u znaku velike nestašice bijelog stakla

Na učestale upite pčelara u vezi nestašice staklene ambalaže za med, odgovor smo dobili od g. Nikole Draškovića zaduženog za sektor staklenki u jedinoj domaćoj tvornici ambalažnog stakla, Vetropack Straži.

Nikola Drašković: „Ova godina (posebice ljetni mjeseci) bila je veoma stresna za naše kupce – koji se bave konzerviranjem povrća i voća te proizvodnjom meda – ali i za Vetropack Stražu, jedinog proizvođača ambalažnog stakla u Hrvatskoj. Do velikog problema snabdijevanja bijelim staklom došlo je iz dva razloga: ovogodišnju izuzetno uspješnu ljetinu povrća i voća pratila je povećana prerada, što je uzrokovalo višekratno povećanje potreba za staklenkama za konzerviranje. Sezona prerade se iz tog razloga produžila, tako da još i u ovom trenutku postoji značajna po-

tražnja. Drugi razlog manjka staklenki na domaćem tržištu je izrazita nestašica staklene ambalaže u čitavoj Evropi, što je vezano uz zatvaranje nekoliko tvornica ambalažnog stakla. Sve je to imalo negativan utjecaj i na naše tržište jer je smanjilo mogućnost doku-pa - uvoza kojim bi se nedostatak staklenki riješio.

Proizvodni kapaciteti Vetropack Straže čitavu su godinu iskorišteni u potpunosti te se nastoji, koliko god je to moguće, zadovoljiti potrebama tržišta. Treba napomenuti da nas je ove godine zadesilo i 11 preki-da električne energije (ne našom krivnjom), što je uzrokovalo duže zastoje proizvodnje, a naše je skladište gotove robe dva puta poplavljeno. Samo u nevremenu koje je prije mjesec dana zadesilo Hum na Sutli (jaka tuča) oštećen je veliki dio gotove robe (cca 17.000 paleta). Sve je to uzrokovalo izravne gubitke u gotovim proizvodima, te dodatno negativno utjecalo na naše mogućnosti zadovoljenja potreba tržišta. Naš tim planiranja proizvodnje (prodaja, logistika, proizvodnja) sastaje se često kako bi iznašao mogućnosti isporuke našim kupcima. Naši radnici ulažu zaista nadljudske napore (česte promjene artikala) kako bi se -proizvele planirane količine. Nažalost, ni to koji puta nije bilo dovoljno da se izvrše sve obaveze.

Stoga molimo sve one koji su tijekom prošlih mjeseci ostali bez željenih količina staklenki da uzmu u obzir gore navedene razloge, na koje, nažalost, nismo mogli utjecati.“

Praktično ulaženje u ekološko pčelarenje

LOVRO KRNIĆ,
ekološki pčelar iz
Karlovca, predstavnik
je Karlovačke županije
u Upravnom
odboru Hrvatskog
pčelarskog saveza.

Radovi u prosincu

Sada nam pčele miruju u košnicama, a najvažnije je da im osiguramo mir. Povremeno možemo obilaziti naš ekološki pčelinjak, ali u tišini, jer svaka buka znači djelomično ili potpuno raspuštanje klupka. Matica sada ne leže jaja, a pčele u klupku održavaju život do druge polovice siječnja, kada se pojavljuje najprije malo legla, a zatim sve više.

U našim krajevima mirovanje pčela je ujedno predah u očekivanju nove sezone. Ako smatramo da nam košnice nisu na dobrom mjestu i ako smo izabrali bolje mjesto, možemo pčele preseliti na kraću udaljenost (manju od 4 km). Ako naše pčele nisu izlazile iz košnice najmanje 2-3 tjedna, i ako prema prognozi u idućem razdoblju neće izlaziti najmanje tjedan dana, zatvorit ćemo leta na košnicama i oprezno ćemo ih prenijeti na željeno mjesto.

Konačno je došlo vrijeme da sazmemo rezultate našeg ekološkog pčelarenja, ali samo u dijelu koji se odnosi na to koliko smo dobili ekološkog meda i drugih proizvoda. Jesmo li zadovoljni, jasno je da ne možemo u prvoj godini tražiti ekonomsku računicu, no za rezultate prezimljavanja naših pčela moramo čekati još koji mjesec. Ako smo zadovoljni našim ekološkim pčelarenjem, sada možemo praviti planove za sljedeću sezonu. Hoćemo li se pripremati na modernizaciju, što znači kupovinu strojeva i alata kojih još nemamo ili su zastarjeli pa ih treba promijeniti, ili planiramo proširenje našeg ekološkog pčelinjaka odnosno povećanje broja košnica, ili smatramo da treba provesti i jedno i drugo.

Ako smo se odlučili proširiti pčelinjak, odnosno povećati broj košnica, već sada moramo znati koliko se želimo proširiti. Hoćemo li naše zajednice pripremiti da se izroje, što je ekološki opravdano ili ćemo kupiti već oformljene ekološke zajednice, ili ekološke rojeve. Ja sam pristaša prirodnog rojenja, jer smatram da ćemo tako imati najbolje pčelinje zajednice koje će se vrlo brzo razviti do punog kapaciteta. Za novoga ekološkog pčelara umjetno razrojavanje je složen proces i treba dosta vremena da zajednice ojačaju.

U člancima u našoj "Hrvatskoj Pčeli" nastojao sam ukratko opisati kako sam ekološki pčelario u protekle 4 godine, i ne samo pčelario, nego i

zadovoljio sve vrlo stroge zakonske i ekološke propise: od mjesta na kojem se nalazi ekološki pčelinjak, liječenja i tretiranja pčela protiv nametnika i bolesti, ekološke prihrane, ekološkog materijala i pribora, ekološke punione meda, pakiranja i prodaje ekološkog meda. Bilo bi mi drago ako bi ove moje kratke upute prihvatili i provodili kolege novi ekološki pčelari, te da mi svi kolege konvencionalni i ekološki pčelari daju primjedbe i, naravno, upute o poboljšanju ekološkog pčelarstva. Naime, kako sam se usudio davati upute o ekološkome pčelarenju, tako ću ih od kolega rado primiti i primijeniti na svojem pčelinjaku. Iz svega je vidljivo da se prvih nekoliko godina ekološko pčelarenje financijski neće isplatiti, zbog ulaganja u skupu opremu za ekološko pčelarstvo, kao i to da se ne može odmah početi ekološki pčelari s većim brojem košnica, a istodobno pratiti, poštovati i provoditi stroge ekološke i zakonske propise. Nadam se da će se i u našoj zemlji stanje poboljšati, te ćemo uskoro imati obrtnike koji će izrađivati ekološke satne osnove, otvoriti ekološke punione, te otkupljivati ekološki med i druge ekološke

pčelinje proizvode. No, najvažnije bi za nas ekološke pčelare bilo udruživanje, kako bi si olakšali rad i što je najvažnije, prodali naš ekološki med i druge naše ekološke proizvode.

Kratke upute o ekološkome pčelarenju napisane su kako bi se posve iskoristila prirodna i alternativna sredstva u tretiranju pčela protiv bolesti i nametnika, odnose se na prirodnu ekološku prehranu s prirodnim poticajnim dodacima bez koje se nekada ne može pčelariti, a to je u krajnjem slučaju zakonom dopušteno uz suglasnost nadzorne postaje. Navodi se također da med od takve prihrane treba izvrzati najmanje 15 dana prije glavne paše i taj se med ne može deklarirati kao ekološki. Tamo gdje se ne mogu upotrijebiti prirodno ekološka sredstva i materijal, upotrebljavaju se suvremena dokazana sredstva, kao što su ekološke boje, nehrđajući materijal i organske kiseline. No, najvažnija je odlučnost i opredijeljenost

ekološkog pčelara za takvu vrstu pčelarenja i tada će pronaći sve što je potrebno za istinsko ekološko pčelarstvo. Upute se ne odnose na ekološko pčelarenje s nekoliko stotina ili tisuća košnica, ali i tu smatram uz sve mjere i ekološke zakonske regulative, da vlasnik takvog ekološkog pčelinjaka i svi njegovi radnici moraju biti dobro upućeni u zakone koji su na snazi, a njihovo usmjerenje mora biti ekološko. I na kraju nam ostaje globalno onečišćenje, ali i posve ekološko pčelarstvo na čistom prostoru, regulirano zakonom, ekološko tretiranje pčela, ekološka prihrana po potrebi, te ekološka vrcaona i puniona sa svim priborom, te u konačnici čisti ekološki med, provjeren od Nadzornih postaja, s najmanje primjesa teških metala, pesticida i drugih štetnih kemijskih elemenata.

Ekološki pčelari,

želim vam ekološki medno!

Prodaja ekološkog meda - trud se napokon isplatio (Foto: V. Lesjak)

Stota obljetnica rođenja istaknutog pčelara i publicista Josipa Belčića

VEDRAN LESJAK,

urednik časopisa
Hrvatska pčela i
pčelar hobista

Ove godine obilježava se 100 godina od rođenja jednog od naših najistaknutijih pčelarskih praktičara i teroetičara. Malo je pčelara iz Hrvatske ili s područja bivše Jugoslavije koji nisu čuli za Josipa Belčića.

Josip Belčić rođen je u Peterancu pokraj Koprivnice 1906. godine, gdje je živio do smrti. Od trinaeste godine aktivno se bavio pčelarstvom, u čemu mu je stolarski zanat jako koristio.

Josip Belčić, 1906.-1987.

Sa svijetom pčela upoznao se vrlo rano, već 1919. godine, kada mu je otac poginuo u Prvom svjetskom ratu, pa mu je ostao pčelinjak s pedesetak košnica te brojne pčelarske knjige i brošure. Pčelareći, brzo je opazio da je, kao i za svaki drugi uspješan posao, osim upornog rada, potrebno veliko teoretsko znanje. Nakon rada u radionici i pčelinjaku, ostatak dana najradije je proučavao knjige.

Počeo je pčelariti položkama, da bi tijekom godina postupno prešao na AŽ košnice. Kako je po zvanju bio stolar i kolar, sam je izrađivao košnice. Kao seleći pčelar obišao je većinu paša u bivšoj državi.

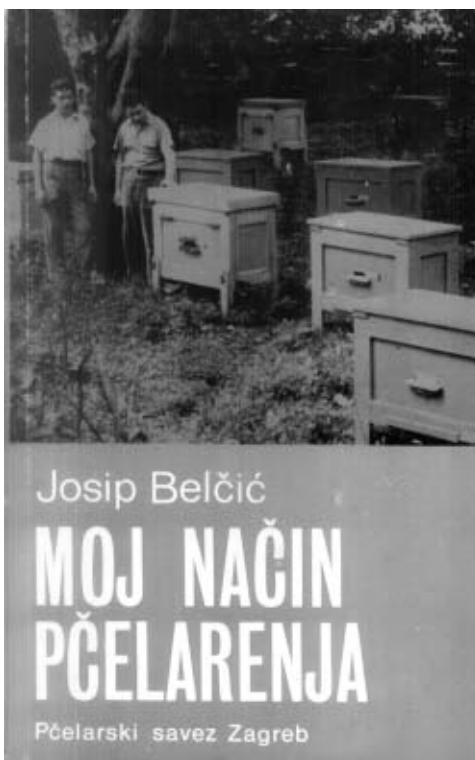
Baveći se intenzivno pčelama, stekao je golemo praktično iskustvo. Od najranije mladosti, najviše ga je zanimala matica, pa je godine proveo baveći se njezinim uzgojem i selekcijom. Iako je matice uzgajao dvostrukim presađivanjem, radio je i na drugim metodama uzgoja matica, bavio se i proizvodnjom matičnjaka, a razvio je i brojne metode do-

davanja matica u zajednicu. Spoznavši važnost truta, veliku je pozornost pridavao izboru trutova za sparivanje. Brojne spoznaje koje je prikupljao godinama, prenio je pčelarima na raznim predavanjima, zatim kroz članke, brošure te stručne pčelarske knjige.

Autor je mnogih članaka objavljenih u listu Pčela te raznih izdanja s područja pčelarstva: Pčelarski kalendar iz 1940. godine, Pčelarski kalendar 1956. godine, Moj način pčelarenja iz 1973. godine, jedan je od autora knjige Pčelarstvo, objavljene 1977. godine, zatim knjiga Od početnika do naprednog pčelara iz 1978. godine, Pčelarenje danas iz 1981. godine te Zlatne knjige pčelarstva iz 1982. godine, kojoj je bio autor zajedno s pokojnim prof. Sulimanovićem.

Vrata Belčićeva doma bila su uvijek otvorena svakom pčelaru željnom novih spoznaja, i uvijek je svima pomagao da riješe probleme na koje su nailazili. Bio je osnivač i dugogodišnji predsjednik Pčelarskog društva „Lipa“ iz Koprivnice. Godinama je djelovao u Pčelarskom savezu Hrvatske kroz Uredništvo i Izdavački savjet Pčele. Nesebičan rad na razvoju pčelarstva i tehnologije pčelarenja opravdano ga svrstava među velike hrvatskog pčelastva.

Na prijedlog Pčelarskog saveza Hrvatske, na skupštini Saveza pčelarskih organizacija Jugoslavije 1985. godine dodijeljeno mu je priznanje Apimondije kao istaknutom pčelaru i publicistu. Također je dobitnik mnogih drugih nagrada Pčelarskog saveza Hrvatske i Sa-

Jedna od najpoznatijih Belčićevih knjiga "Moj način pčelarenja"

veza pčelarskih organizacija Jugoslavije.

Malo tko zna da je Josip Belčić 1925. godine jedan od osnivača knjižnice i čitaonice u Peterancu. Mnoge knjige nabavljao je o vlastitom trošku. Kao istaknuti društveni djelatnik već je 1941. godine postavljen za sekretara partijske organizacije općine Peteranec. Josip Belčić, 1943. godine postaje i član Kotarskog komiteta, a ubrzo nakon što je utemeljena narodna vlast, postavljen je na dužnost povjerenika za pčelarstvo pri Ministarstvu za poljoprivredu NR Hrvatske. Tridesetih godina prošlog stoljeća surađivao je u objavljivanju dviju knjiga Zbornika hrvatskih seljaka, a sa svojim naprednim i revolucionarnim tekstovima pojavljivao se i u Narodnom napretku.

Do posljednjeg dana ostao je vjeran upornom radu i neutaživoj želji za novim znanjem. Josip Belčić umro je 2. siječnja 1987. godine u rodnom Peterancu.

Posljednja knjiga Josipa Belčića

2. europska konferencija iz apidologije – Prag 10.-14. rujan 2006.

ZLATKO TOMLJANOVIĆ,

dr. vet. med., profesionalni pčelar i uzgajivač matice iz Samobora. Predsjednik je Izdavačkog savjeta časopisa Hrvatska pčela.

II. dio

U prvom izvještaju iz Praga opisao sam plenarna predavanja europskih i svjetskih pčelarskih znanstvenika. Razumljivo je da su i predavanja po pojedinim sekcijama pobudila veliko zanimanje posjetitelja. Teško je na nekoliko stranica časopisa predočiti radnu atmosferu i uzbuđenje koji su nas pratili tijekom konferencije. Mnoštvo prezentacija, kvalitetnih pitanja predavačima i rasprave do kasno u noć,

nažalost, ne mogu se u potpunosti opisati.

Pčelinji proizvodi

U sekciji „Pčelinji proizvodi“ treba izdvojiti nekoliko prezentacija.

Dr. Stefan Bogdanov iz Švicarske sudjelovao je s temom: „Problemi i posljedice u analizi pčelinjih proizvoda“. Istaknuo je važnost otkrivanja rezidua antibiotika i pesticida u pčelinjim proizvodima te kako štete ljudskom zdravlju. Izvornost, odnosno valjanost pčelinjih proizvoda trebala bi se temeljiti na ispravnoj proizvodnji, botaničkom i zemljopisnom podrijetlu. Krivotvorenje meda može se veoma učinkovito provjeriti analizom stabilnih izotopa. Zemljopisno podrijetlo najčešće se kontrolira peludnom analizom, a botanička izvornost može se ocjenjivati pomoću dvije metode. Klasičnim pristupom i usporednom procjenom senzornih, mikroskopskih i kemijskih podataka. Druga novija metoda jest analiza hlapljivih tvari i uključivanje spektroskopije u analitici pčelinjih proizvoda. Dr. Bogdanov je istaknuo važnost uvođenja HACCAP sustava u proizvodnji i obradi meda te potrebu za uvođenjem dobre pčelarske prakse kod pčelara kao neposrednih proizvođača.

Iz Njemačke je stigao dr. Werner von der Ohe, koji je u svojoj prezentaciji „Medbotanička i zemljopisna izvornost“ zaključio da se unutar Europske unije cijene meda i ostalih pčelinjih proizvo-

da formiraju prema botaničkom i zemljopisnom podrijetlu. Istaknuo je da med iz prekomorskih zemalja postiže uvijek nižu cijenu u usporedbi s onim iz EU-a. U svojem izlaganju je istaknuo važnost smjernica EU-a u vezi s proizvodnjom pčelinjih proizvoda (2001/110/EC), ali je spomenuo i probleme u interpretaciji takvog pravilnika. Naime, poznato je da se zemljopisno podrijetlo određuje peludnom analizom. Problem nastaje kod filtriranog meda jer u njemu nema peludnih zrnaca.

Zanimljivo predavanje održala je i dr. Teresa Szczena iz Poljske, koja je zajedno s prof. Anom Gloriam Sabatini iz Italije vodila sekciju „Pčelinji proizvodi“. Ona je u svom istraživanju utvrdila prisutnost sulfonamida (sulfotiazol i sulfometazin) u 50% komercijalnih uzoraka meda u Poljskoj. Valja podsjetiti da je uporaba antibakterijskih tvari (antibiotika i sulfonamida) unutar EU-a strogo zabranjena.

Profesorica Ligia Muradion iz Brazila je izvijestila nas o primjeni kromatografije u određivanju artepilina C u brazilskom zelenom propolisu. Danas mnogi istraživači na području apiterapije proučavaju učinkovitost artepilina C i njegovih antitumorskih, antibakterijskih i antioksidativnih učinaka. Upravo se artepilin C kao kemijski marker koristi u određivanju kvalitete za izvoz zelenog brazilskog propolisa.

Po svojem sastavu artepilin C ulazi u fenolne kiseline i njegova zastupljenost (od 0%

do 11%) u propolisu ovisi o području Brazila. Tako primjerice jugoistočni dio Brazila daje propolis veoma bogat artepilinom C (5-11%), dok u propolisu koji potječe iz sjeveroistočnog dijela Brazila ne nalazimo artepilin C.

Makroparaziti & bolesti pčela

Ova sekcija je uvijek na svim konferencijama izazivala najviše pozornosti. Iznimka nije bio ni skup u Pragu. Etina i varoa su još uvijek u „modi“ među istraživačima. Bakterijske bolesti, poput američke i europske gnji loće i dalje izazivaju probleme u Europi. Valja istaknuti da su i virusne bolesti pčela opravdano vraćene u središte europskog istraživanja. Podatak da je čak 8 oralnih prezentacija bilo posvećeno virusnim bolestima pokazuje koliko im važnost pridaju europski i svjetski istraživači. Tijekom ručka sa švedskim istraživačima iz Uppsale razmotrili smo važnost tzv. BRAVE-projekta (Bee Research and Virology in Europe). Naime, u travnju 2005. godine oko 60 stručnjaka s područja virologije sastali su se

u Francuskoj zbog akumulacije i prijenosa znanja između znanstvenika. Svrha sastanka bila je sažeti sve znanje iz virologije kukaca kako bi se moglo zaštititi pčele i ostale oprašivače te da se predloži radni okvir za daljnja istraživanja na tom području. Naše pčelare će svakako zanimati da je, osim proučavanja taksonomije pčelinjih virusa i dijagnostičkih tehnika, najviše vremena posvećeno raspravama o tome kako varoa i nozema sudjeluju u prijenosu virusa.

Međutim, danas je značenje virusnih infekcija u komercijalnom pčelarstvu često neopravdano zanemareno. Glavni problem naših pčelara i dalje su američka gnji loća, nozemoza, varoa te bojazan od dolaska etine. No, upravo je Mark Aubert u svojem uvodnom izlaganju „Učinci virusnih infekcija u pčele medarice“ zaključio da mi danas nemamo točne podatke o gubicima uzrokovanim virusima. Unatoč tome smatra se da virusne infekcije ponekad mogu izazvati velike pomore pčelinjih zajednica. Teško je pri tome

Predavanje dr. Elke Genersch (Foto: Z. Tomljanović)

govoriti o egzaktnom broju ili postotku. Svakako je potrebno razriješiti uzročno-posljedičnu vezu između virusnih infekcija i uginuća pčelinjih zajednica.

Tu tezu potvrđuje i rad švicarskog istraživačkog tima s Helen Berthoud, koja je u svojoj prezentaciji "Uginuće pčelinje zajednice i virusi" utvrdila veliku pojavnost virusnih bolesti (akutne pčelinje paralize i virusa izobličjenih krila) u pčelinjacima u Švicarskoj. Naime, na kraju zimskog razdoblja pčelari su prijavili velike gubitke pčelinjih zajednica. Uzeli su uzorke mrtvih pčela iz uginulih zajednica, zatim iz slabih, tj. naoko zdravih i zdravih zajednica te proveli ispitivanje na prisutnost virusnih bolesti (akutne paralize, kronične paralize kašmirskog virusa i virusa izobličjenih krila). Dobiveni podatak od čak 70% bolesnih košnica u kojima je pronađen uzročnik virusnih bolesti (akutne paralize i bolesti izobličjenih krila) u visokom postotku svakako zabrinjava, ali ujedno upozorava.

Gauthier Laurent je u svojem radu „Zamke u dijagnozi i interpretaciji u patologiji pčela - slučaj bolesti izobličjenih krila“ ustvrdila da je virus izobličjenih krila najrašireniji u pčelinjoj populaciji. Dijelom se to može zahvaliti varoi kao njegovu prenositelju, a dijelom se radi o sposobnosti virusa da se širi horizontalnim putem unutar košnice (hrana) ili vertikalnim putem preko jaja matice. Zapaženo je da pčele s teškim oštećenjima krila često

pokazuju probavne smetnje, jer se upravo taj virus može pronaći u velikoj količini u probavnom kanalu. Također, ustanovili su da su stanice masnog - bjelančevinastog tijela u matice djelomice inficirane virusom, a u trutova su pronađena teška oštećenja reproduktivnih organa.

Magali Ribiere iz Francuske je u svojem radu s virusom kronične pčelinje paralize ustvrdila da se uzročnik unutar košnice može prenositi pčelinjim izmetom. To je u prvi trenutak nevažan podatak jer svi znamo da zdrava pčela ne defecira unutar košnice. Međutim, ovdje se radi o bolesnim pčelama, pa je taj način izlučivanja uzročnika u košnici dobar put širenja bolesti unutar pčelinje zajednice.

Zanimljivo predavanje iz patologije pčela održala je dr. Elke Genersch iz Njemačke. Obavijestila nas o novim spoznajama u vezi s američkom gnjilocom. Težište prezentacije bilo je na uzročniku američke gnjiloece *Paenibacillus larvae*. Poznati podaci da je to gram-pozitivna bakterija koja tvori spore dopunjeni su

novim mikrobiološkim spoznajama. Tako je utvrđeno postojanje najmanje četiri ERIC – serotipa, koji se razlikuju morfološki, biokemijski i u virulenciji. Za europsko i svjetsko pčelarenje važni su serotipovi ERIC -1 i ERIC-2. Serotipovi ERIC-3 i ERIC-4 pronađeni su u rijetkim prilikama u Sjevernoj Americi. Razumljivo je da se unutar serotipova ERIC-1 i ERIC-2 nalaze i sojevi, pa ERIC-1 ima 12 do sada poznatih sojeva, a ERIC-2 šest sojeva. Postavlja se pitanje zašto su ti serotipovi ERIC i sojevi važni za praktično pčelarenje? Naime, sudbina pčelinje zajednice bit će bitno različita, ovisno o tome koji serotip uzročnika je uzrokovao infekciju (vidjeti tablicu).

Vidljivo je da je za pčelinju zajednicu znatno opasnije ako se zarazi serotipom ERIC-1. Dr. Genersch nas je izvijestila i o mogućnosti vertikalnog prijenosa američke gnjiloece preko rojeva. Također, uobičajeno mišljenje o dugovječnosti spora uzročnika američke gnjiloece napušteno je, pa se sada zna da postoje kratkoživuće i dugoživuće spore.

SEROTIP	ERIC- 1	ERIC-2
napredovanje bolesti	sporo	brzo
infekcioznost na ličinke	niska	visoka
smrt nakon poklapanja stanice	cca 40% ličinki	cca 10 %
stupanj uklanjanja uginulih ličinki	cca 60 %	cca 90 %
proizvodnja spora	+ + + +	+
širenje unutar zajednice	brzo	sporo
propadanje zajednice	brzo	sporo
Stupanj infekcioznosti na nivou pčelinje zajednice	visoka	mala

Samogradnja ili kupnja košnica

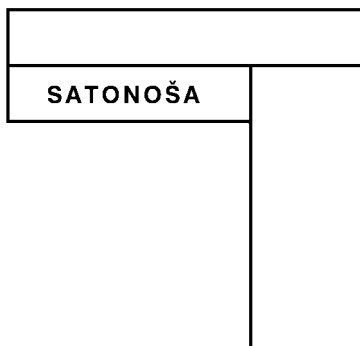

ŽELJKO DALČIĆ,

pčelar, stolar i inovator iz Osijeka

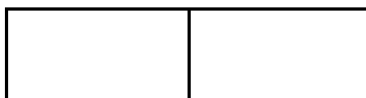
Prije nekoliko dana sreo sam kolegu pčelara, koji me pozdravio lijevom rukom. Vidim da mu je palac u zavoju, pa ga pitam to se dogodilo? Objasnio mi je da mu je cirkular malo „oturpijao“ ruku. Njegova priča me i potaknula da napišem ovaj tekst.

Kao stolar po zanimanju, koji ima bogato iskustvo, od rušenja drveća, piljenja na pilani i u finalnoj obradi drveta, smatram da će vam ovaj tekst koristiti.

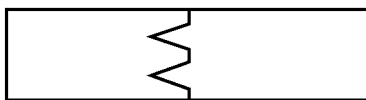
251 Jednostavan spoj koji svatko može uraditi

Na pčelarskim skupovima kolege me ponekad pitaju za savjet o stolarskim strojevima, povoljnoj kupnji materijala, suhoći drveta i isplativosti samogradnje košnica. No, doveli su me u situaciju da nisam siguran što im savjetovati. S jedne strane imamo logičnu situaciju, a to je da u pro-

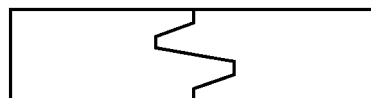
Ravni spoj - najlošiji spoj

fitabilnom pčelarstvu pčelari trebaju vrcati med, a stolari praviti košnice. Zapravo svatko treba raditi svoj posao. Postoji i državni poticaj, kojim bi pčelar trebao proširiti proizvodnju. S tim iskustvom u prerađivanju drveta, gdje god sam bio, naišao sam uglavnom na poluprimitivne strojeve, čime nisam bio oduševljen, kao ni alatima koji jedva da mogu rezati margarin. Na temelju

Cink spoj - njegovu izradu prepustite profesionalcima

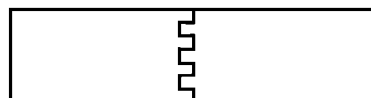
rečenog možemo zaključiti da treba kupiti kvalitetne košnice. No, gledano s druge strane, tako ne može biti. Pčelar nije dobio poticaj, a ni prodaja meda nije dobra, pa svaki moj ovako utemeljen savjet nije djelotvoran. Pčelar je u problemima, a natrag više ne može. Previše se novca uložilo

Modificirani cink spoj

i pčelari nisu u situaciji reći to više nije isplativo, da odustaje. Divlji kapitalizam i globalizacija prisiljavaju nas da proširujemo košnice. Da bi pčelar imalo pristojno živio, treba proizvoditi sve više meda. Pa kad je već tako da se moramo snalaziti i sami graditi košnice, barem pripazite na sljedeće.

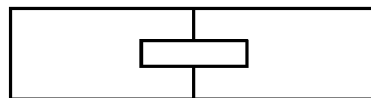
- Dobra drvena građa za košnice je od lipe, smreke, jele, a vrbu i topolu ako se može, treba izbjegavati. Ako košnice moramo raditi od vrbe i topole, treba ih lijepi-

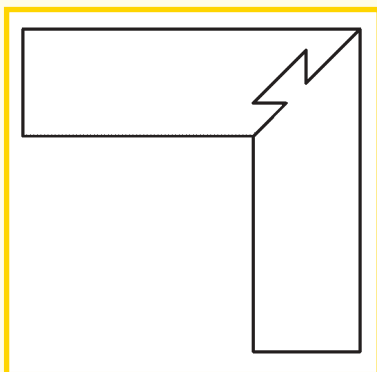
Sitni cink

ti iz više komada da se materijal ne baca.

- Daske za košnice birajte od debelih i starijih trupaca koji imaju gušću strukturu i ravnije godove. Tanje trupce i uže daske treba upotrijebiti za okvire i krovove košnica.
- Pogreška koju pčelari često čine jest da košnice rade od dasaka koje nisu posve suhe. Njih trebamo sušiti

Jednostavan spoj koji će također osigurati dovoljnu čvrstoću

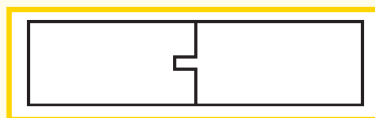
Lastin rep-vrhunski spoj koji sa dobrom zaštitom izvana osigurava dugovječnost košnica

do 8-15% vlažnosti i tek tada možemo biti sigurni da nastavci neće zijevati. Ako nemamo vlagomjer za drvo pri ruci, najbolje je daske sušiti na jakom propuhu, pod krovom, najmanje jednu godinu. I tek onda možemo početi obradu, jer šteta koja nastaje radom košnica od mokrog drveta je golema.

- Nastavke ako je moguće, nemojte raditi iz jednog komada drva jer to u pravilu nikada ne završi dobro, pogotovo to nije uspješno u Slavoniji, gdje je postotak vlage u zraku vrlo visok, a temperature su od 30 do 35°C. Njih lijepite po širini od 2 ili 3 komada. Dobro bi bilo da daske odnesete stolaru da ih ispili strojno. Ako daske morate obrađivati na svojim strojevima, onda rezni alat prije toga treba nabrusiti.
- Jednako važno kao i suha građa, jest da daske za nastavak ne lijepimo na ravan sudar, a uglavnom to činimo. Pokušajte i to odraditi kod stolara na „sitni cink“ ili sami na „utor i pero“. Kupite kvalitetna ljepila i

daske uprešajte što bolje možete. Puno puta sam slušao da pčelari raspravljaju o tome koji je spoj najbolji za spajanje nastavaka. Smatram da je najbolji spoj onaj koji radi poduzeće Apis iz Petrinje. To je spoj „skriveni lastin rep“ gdje se čelo drva ne vidi, a to je jako dobro zato što ga vlaga tu najprije počinje razarati. Takav spoj pčelar ne može napraviti jer su za njega potrebni profesionalni strojevi koji su jako skupi. Sljedeći dobar spoj je „cink spoj“. Njega uglavnom ima na nastavcima i takav spoj prepustite da učine stolari. Ono što vi možete napraviti jest „ravni falc i sanduk“, koje nakon lijepljenja dobro pričvrstite vijcima za drvo. Ovako izrađeni nastavci izdržat će duže vrijeme.

- Potrebno je i bojati košnice. I najbolje izrađena košnica ako se zaštititi jeftinom zaštitom, loša je investicija. Kvalitetnu boju isplati se kupiti i obojati košnice zato što to ne morate onda činiti nekoliko godina. Takvu boju možete kupiti u trgovina-

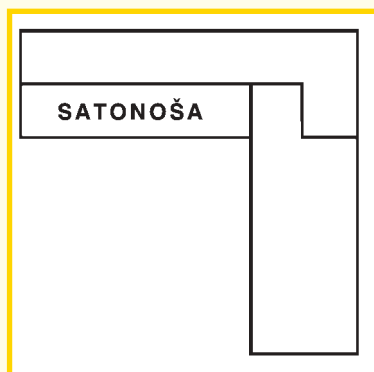

I ovaj spoj je bolji od ravnog

ma koje imaju Sadolinov i Beltonov program.

- Mnogi pčelari okivaju košnice čavlima, što je loše. U svakoj prosječno opskrbljenoj trgovini možete kupiti vijke za drvo. Najbolji su od inoxa, jer kod njih nemate mrlje od hrđe, tako da vaše košnice i nakon duljeg vremena izgledaju uredno.
- Velike čvorove izbjegavajte na nastavcima. Ako je drvo lošije pa ih ima dosta, kupite čepove kod stolara, čvorove izbušite van, rupu namažite ljepilom i čepove nabijete tako da uđu tijesno. Kad je ljepilo suho, čepove obrusite.

Što reći na kraju? Pazite se i nemojte misliti da ste kupujući bušilicu i ubodnu pilu, uz to dobili diplomu stolara. Mnogi mašu diplomom, a znanje je kod nas, htjeli mi to priznati ili ne, vrlo oskudno. Kad čovjek strada, košnice su kod stolara mnogo, mnogo jeftinije.

Spoj koji također možete uraditi u vlastitoj radionici

Intervju sa Stjepanom Majsecom

Dugo se u hrvatskom pčelarstvu nije našla knjiga koja bi tako zorno prikazivala što je sve potrebno za uspješno pčelarenje kao što to pokazuje tek objavljena knjiga Stjepana Majseca. Nastavljajući u Hrvatskoj pčeli tradiciju objavljivanja intervjua s pčelarskim znalcima, imali smo prigodu voditi vrlo zanimljiv razgovor s gospodinom Majsecom. Nadamo se da će ovaj tekst barem nekoga potaknuti da krene njegovim putem i da mu pčele postanu način života. Unaprijed se ispričavamo što nismo u mogućnosti detaljnije opisati 60 godina bogatog pčelarskog života.

VL: Kada ste se prvi put susreli s pčelama, odnosno kada ste počeli pčelariti?

SM: Moj prvi susret s pčelama bio je dok sam još bio dijete, kod djeda po majci. Bilo je to u Zagorju, no nisu me tada zanimale pčele nego samo slatki med. Pčelariti sam počeo 1945. godine na mojem prvom radnom mjestu u Kaštu, na granici sa Slovenijom kod Metlike, gdje sam došao raditi kao učitelj. Tamo sam kupio tri košnice od prešane slame s jednog ratnog pčelinjaka. Već tu godinu načinio sam i prvu veliku pogrešku jer sam pčele preselio na malu razdaljinu u sezoni, za što tada nisam znao da se ne smije. Možete zamisliti što se dogodilo. Tamo sam pčele imao samo jednu godinu, jer sam 1946. preseljen na drugi kraj Žumberka, u Stojdragu. Od

tamo sam opet preseljen u selo između Novske i Pakraca, gdje sam ubrzo nastavio pčelariti.

VL: Od kad ste se intenzivnije počeli baviti pčelama?

SM: Intenzivnije sam počeo pčelariti kad sam preseljen u mjesto Novu Subocku kod Novske, gdje sam osnovao i Učeničku zadrugu. Tamo je u školi bio iskusan pčelar koji je pčelario košnicama mršuljinim zadrugarkama. Bila je to pološka sa 20 okvira, koju sam i ja preuzeo i njima pčelario neko vrijeme. Do sada sam pčelario u više navrata. Prilike su bile takve da sam nekoliko puta prekidao i opet počinjao, ali moglo bi se reći da sam se najintenzivnije počeo baviti pčelama kada sam otišao u invalidsku mirovinu 1979. godine. Jedne zime šezdesetih godina čak sam izgubio sve pčele, no i nakon toga sam nastavio pčelariti.

VL: Kako ste naučili pčelariti?

SM: Iz početka sam učio na pogreškama. Prva knjiga koju sam nabavio bila je Uzgoj pčela izdana tijekom NDH. Druga knjiga, po kojoj sam naučio biologiju pčela bila je "Biologija pčela", prof. Tomašeca. Mnogo toga naučio sam, kao i većina pčelara, u praksi, promatrajući druge iskusnije pčelare. S vremenom sam nabavljao mnoge knjige i po njima razvijao svoj način pčelarenja, prilagođen za područje na kojem sad stacionirano pčelarim. Rekao bi da sam najviše naučio u Novoj Subockoj, ali smatram da i danas još mnogo toga ne znam.

VL: Kojim tipovima košnicama ste sve pčelarili?

SM: Pčelario sam s više tipova košnica. Prve košnice su bile one tri od prešane slame u Žumberku, a potom sam imao više vrsta pološki. Nakon dosta godina pčelarenja pološkama i

nakon jedne dulje stanke, na nagovor Steve Lončarevića prešao sam na pčelarenje sa LR. Na AŽ košnice dugo se godina nisam mogao odlučiti jer su komplicirane za izraditi. No, nije da nisam i sa njima pokušao pčelariti. Nakon što sam imao infarkt, nisam smio dizati veći teret, pa sam ipak prešao na AŽ košnice, ali to nije dugo trajalo, jer sam se vratio na LR. Ali, tada sam si morao napravio dizalicu za nastavke.

VL: Jeste li sami izrađivali košnice ili ste ih kupovali?

SM: U početku sam kupio nekoliko košnica s pčelama, ali sam poslije većinu košnica sam izradio jer sam imao dosta iskustva u radu s drvom. Prvu košnicu izradio sam po knjizi Kvirina Broza, od hrastovine, jer drugog drva nije bilo, i to neku vrstu pološke. Jedno vrijeme sam čak izrađivao pološke od prešane slame, no poslije, kad sam prešao na LR košnice uglavnom sam sve izrađivao sam od crnogoričnog drva.

VL: S koliko ste najviše košnica pčelarili?

SM: Nisam nikad imao veliki broj košnica. Uglavnom sam imao oko tridesetak košnica. Zadnjih desetak godina zbog

Gospodin Stjepan Majsec sa priznanjem HPS-a koje je dobio povodom proslave 120 godina časopisa Hrvatska pčela (Foto: V. Lesjak)

lošeg zdravlja i puno godina smanjujem i to, tako da sad trenutno imam samo četiri zajednice. No, i te četiri zajednice su zapravo već prodane, pa vjerujem da je praktično pčelarenje za mene gotovo.

VL: Jeste li selili pčele u vrijeme kad ste intenzivno pčelaričili?

SM: Pčele sam selio dok sam radio u Novoj Subockoj, i to u Mokro polje na pašu metvice i drijenka. Nije tada bilo kamiona i pčela na njima, sve se radilo ručno. U selu je bio jedan traktor, kojim su se svi služili. Selio sam pčele i za vrijeme rada u Novoj Kapeli, jer ni tamo nije bilo neke paše. Poslije, kad sam obolio, nisam više bio u stanju seliti, pa sam dalje pčelario stacionirano.

VL: Kakve ste prinose meda ostvarivali?

SM: Tek kad sam prešao na LR košnice, uvidio sam njezine prednosti u ostvarivanju prinosa. Prije prelaska na LR košnice, nešto zbog primitivnih košnica, a nešto zbog slabe paše, nisam imao velike prinose, osim u vrijeme kada bi selio. Prinosi u LR košnicama, koje sam ostvarivao kao stacionirani pčelar, kretali su se oko 30 kg, za što mislim da je dobar prinos, jer su oko pčelinjaka bile samo livade. Moj životni rezultat bio je 2000. godine kada sam imao prinos od 80 kg po košnici.

VL: Kako ste nekad dolazili do matice?

SM: U prvo sam vrijeme koristio samo rojevne matičnjake. Tek sam poslije počeo proizvoditi matice, i to samo za svoje potrebe. Iz početka sam se koristio Millerovom metodom, kao i Josip Belčić. Kratko sam radio i Alejevu metodu, no ubrzo sam prešao na presađivanje. Taj način mi se pokazao najbolji, pa sam ga radio do pri-

je četiri godine, kada sam zbog slabog vida morao prestati. U to sam vrijeme već smanjio i broj zajednica, pa mi matice nisu bile toliko potrebne, a onoliko koliko mi treba kupim.

VL: Na koji način ste prodavali med?

SM: Sve količine meda koje sam imao, prodao sam preko praga. Svugdje pomalo, škola, pošta, banka, dječji vrtić... Nikada nisam imao problema s prodajom. Čak i 2000. godine kada sam ga imao 1500 kg, uspio sam sve prodati.

VL: Kakve su cijene meda nekad bile?

SM: Prema podacima od prije Drugog svjetskog rata, cijena meda bila je tada 10 dinara, a šećera 14,5 dinara. Poslije rata, 1961. godine veleprodajna cijena je bila 350 do 360 dinara, a u maloprodaji 450 dinara. Košnica se te godine prodavala po 10.000 dinara. Taj omjer od 2:1, 1961. godine, sve se više povećavao, pa bi danas iznosio čak 4:1 u korist maloprodajne cijene.

VL: Sigurno ste obaviješteni o današnjem stanju u pčelarstvu, poticajima, zakonima... Kako bi se to moglo poboljšati?

SM: HPS treba biti isključivo savez primarnih proizvođača, a ne i onih koji drže trgovine i punione, jer tako dolazi do sukoba interesa. Čak bi i matičari trebali biti izvan njega, iako imaju interese mnogo sličnije ostalim pčelarima nego punione. Poticaj bi svakako trebao biti po košnici. Ništa ne može zamijeniti oprašivačku djelatnost pčela, koju smatram da imaju i najmanje zajednice, pa čak i nukleusi.

VL: Godinama ste bili suradnik Hrvatske pčele, čak ste bili u Uredništvu. Zna li možda koliko ste članaka objavili?

SM: Dugo godina sam objavljivao svoje tekstove u Hrvatskoj pčeli, a član Uredništva bio sam od 1994. do 2000. godine. Od 1984. godine, kad sam počeo pisati za časopis, pa do lani, napisao sam više od 120 članka, a tijekom godina održao sam i više od 30 predavanja po pčelarskim društvima diljem Hrvatske. Zadnje predavanje održao sam 2004. godine u Poljoprivrednoj školi u Zagrebu.

VL: Nedavno je objavljena vaša knjiga Pčelarenje LR i AŽ košnicama. Pretpostavljam da ste je dugo pripremali? Možete li pčelarima pojasniti kako nastaje takvo stručno djelo?

SM: Ja knjigu nisam planirao, iako su me često na predavanjima pitali kada ću je napisati. Nisam razmišljao o tome do prošle godine, kada me je bračni par Mudrinjak uvjerio da ju napišem. Građa nije bila problem jer sam imao sve članke koje sam godinama objavljivao u Hrvatskoj pčeli. Oni su preuzeli izradu knjige, i nakon svega potrebnog u vezi s uređenjem i izdavanjem, nakon godinu i pol, knjiga je izašla iz tiskare.

VL: Za kraj, recite što biste poručili pčelarima?

SM: Pčelarima bih savjetovao da poštuju pčelarsku etiku, da stalno uče, jer nikada neće naučiti sve. A onima koji tek misle pčelariti, a želim da ih bude što više, savjetujem neka prvo uzmu neku pčelarsku knjigu i nauče barem osnove biologije pčele i tehnologije pčelarenja košnicama kojima su izabrali pčelariti. Neka ne nabave samo jednu zajednicu, jer ako im ona uginu, vrlo brzo da će izgubiti volju da nastave pčelariti, no isto tako neka ne nabave ni više od pet zajednica, jer je za početak to dovoljno.

Intervju obavio: Vedran Lesjak

1. međunarodni forum apiterapije, Apimedica 2006.

(1. dio)

„Doktori medicine i veterine, pčelari, farmaceuti, kemičari i drugi znanstvenici će sudjelovati na „Apimedici 2006“ u Ateni kako bi raspravljali i učili o najnovijim dostignućima primjene pčelinjih proizvoda na području zdravlja, prehrane, prevencije stresa, zaraznim i autoimunim bolestima, karcinoma.....“ To su bile riječi predsjednika Apimondije Asgera Jorgensena na otvorenju 1. Međunarodnog foruma Apiterapije pod pokroviteljstvom Apimondije u Ateni od 12. do 15. listopada ove godine.

..... „ razdoblje uporabe antibiotika u medicini polagano se bliži kraju. Nekada davno (40-tih godina prošlog stoljeća) trebalo nam je samo 10.000 internacionalnih jedinica penicilina protiv bakterije Streptococcus A (uzročnika upale pluća). Nažalost, danas trebamo 25 mili-

juna internacionalnih jedinica antibiotika. Jedino što nam preostaje u toj neravnoj borbi jest alternativni pristup problemu u otpornosti različitih mikroorganizama prema današnjim lijekovima „ Tim riječima se sudionicima APIMEDICE 2006 obratio dr. T. Cherbuliez (predsjednik Svjetske komisije za apiterapiju). Istaknuo je da je glavni smjer razvoja apiterapije u ostvarivanju standarda za proizvodnju, obradu i prodaju pčelinjih proizvoda te nužnost razvijanja apiterapije kao znanstvene grane. Pri tome valja reći da je u razvoju apiterapije najdalje odmakla Kuba, koja je uvela posljediplomske studije iz apiterapije na Medicinskom fakultetu (grad Matanzas) i označila taj projekt od najveće nacionalne važnosti. Stoga je i dr. A. Perez iz Kube u svojoj prezentaciji „Pčelarenje i apiterapija na Kubi“ prikazao kliničke rezultate u primjeni pčelinjih proizvoda u liječenju 2400 pacijenata pod jedinstvenim sveučilišnim protokolom. Ustvrdio je da je među Kubancima „prirodna medicina“ dobro prihvaćena te da je brzina ozdravljenja kod primjene

Predsjednik Apimondije Asger Jorgensen s kamenim saćem kao poklonom Grčkog apiterapijskog društva Apimondiji i zastava Apimondije u pozadini
(Foto: Z. Tomljanović)

apiterapije znatno veća u usporedbi s klasičnim liječenjem. Nepostojanje rezistencije bakterija na pčelinje proizvode, stupanj izlječenja od 87%, smanjen broj kroničnih bolesti, izostanak recidiva sljedeće godine i na kraju, ali ne i najmanje važno, cijena liječenja koja je neznatna i u domaćoj valuti - činjenice su koje su uvjebile ministarstva zdravstva i poljoprivrede da taj program primijene i u ostalih 14 kubanskih područja. Stoga nas ne može začuditi podatak da su pri tamošnjem Ministarstvu zdravstva uspjeli registrirati prvi antibiotik za primjenu u prirodno-tradicionalnoj medicini na bazi propolisa, meda i eteričnog ulja (tzv. propoarahoney). Razlog zašto je apiterapija dosegla tako visok stupanj organiziranosti i postala veoma popularna u Kubi, treba tražiti u kubanskoj političkoj izoliranosti u posljednjih nekoliko desetljeća. Bili su okrenuti sami prema sebi i zbog mnogih trgovačkih zabrana počeli su apiterapiju početkom 70-tih godina prošlog stoljeća zahvaljujući stručnim savjetima iz zemalja Istočnog bloka, ponajprije Rumunjske.

Vodeći ljudi u Komisiji za apiterapiju pri Apimondiji
S desna na lijevo: Selianakis - predsjednik Grčkog apiterapijskog društva; Domerego Roch (Belgija) - dopredsjednik Komisije za apiterapiju; A. Jorgensen (Danska) - predsjednik Apimondije; C. Matescu - Rumunjska;
T. Cherbuliez (SAD) - predsjednik Komisije za apiterapiju; A. Perez (KUBA).
(Foto: Z. Tomljanović)

S lijeva na desno: P. Molan (Novi Zeland); S. Bogdanov (Švicarska); T. Cherbuliez (SAD) (Foto: Z. Tomljanović)

Međutim, ono što je nekada predstavljalo puki opstanak, sada bi se moglo pretvoriti u unosan posao jer je ekonomska strana projekta veoma idilična. Logično je očekivati da nakon primjene apiterapije u zdravstvenu zaštitu procvjeta kubansko pčelarenje (više posla za pčelare i veće zarade) i trgovina lijekovima (niski troškovi proizvodnje i primjene; nema otpornosti bakterija; domaća proizvodnja, mogućnost izvoza).

U radnom dijelu foruma Apimedita 2006. sudjelovalo je više od 100 osoba. Više od 50 prezentacija te 20-ak postera i

mного novih susreta i razmjena mišljenja dovoljan su razlog da konferenciju u Ateni proglasimo veoma uspješnom.

Zlatko Tomljanović

Pčelarsko društvo "Zagreb" obilježava tri značajne obljetnice

Pred 250 godina, dakle davne 1756. godine u Zagrebu je izdana Hisna knisicza u kojoj se u III. dijelu u 27 točaka pčelari-

ma daju kratke upute o radu s pčelama. Koliko je poznato to je naš najstariji tekst kojim se pčelarima daju upute za rad. O pčelama i pčelarstvu piše se u časopisima za učitelje kakav je časopis "Napredak", izlazio je u Zagrebu od 1859. godine; zatim "Školski vrt", časopis za vrtlarstvo, pčelarstvo i svilarstvo, izlazio je u Zagrebu od 1888. godine. Pčelarstvo su tada predstavljali uglavnom učitelji, svećenici te željezničari.

Na prijedlog zemaljskog putujućeg učitelja pčelarstva Marka Vorkapića održan je 2. ožujka 1896. u Učiteljskom domu inicijativni sastanak za osnutak pčelarskog društva u Zagrebu, odnosno u tome dijelu Hrvatske, s obzirom na tadašnju podjelu države na: Hrvatsku, Slavoniju i Dalmaciju. Pravila društva su sastavljena 28. prosinca 1896., a ovjerena 9. ožujka 1897. godine. Društvo se zvalo Hrvatsko pčelarsko društvo u Zagrebu. Na temeljima toga društva i njegovih sljednika zagrebački pčelari ove godine obilježavaju 110. godina organiziranog djelovanja.

Godine 1903. ujedinjuje se Hrvatsko pčelarsko društvo s Hrvatsko-slavonskim gospodarskim društvom te nastavlja rad kao Pčelarski pododbor, koji prestaje s radom 1919. godine. No, 1920. već djeluju Centralno pčelarsko društvo i Centralna pčelarska zadruga, a sljedeće je godine osnovan Savez pčelarskih društava sa sjedištem u Zagrebu (8. siječnja 1921.). Važno je uočiti kako je već tada, a to se proteže do današnjih dana, uspostavljeno neovisno djelovanje društvenog i gospodarskog subjekta na zajedničkom poslu, ali s različitim interesnim pristupom.

Od 1931. godine djeluje Željezničarska pčelarska zadruga sa sjedištem u Branimirovoj ul.

Radna atmosfera na pojedinim sekcijama (Foto: Z. Tomljanović)

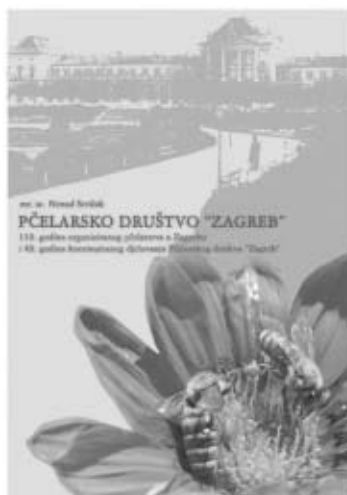
br. 1. Zadruga postaju i okupljališta pčelara. U Zagrebu izlazi časopis "Željeznički pčelar", a Centralno pčelarsko društvo izdavalo je svoj časopis - "Pčelu". Od 1946. godine u Zagrebu izlazi tada vrlo cijenjen časopis "Pčelarstvo", svojedobno prvo službeno glasilo Pčelarskog saveza Hrvatske. Časopis se 1967. godine zaslugom akademika Tomašeca ujedinjuje s našim najstarijim časopisom - "Hrvatskom pčelom", pokrenutom u Osijeku. Tako je Hrvatskoj omogućeno da zauzme visoko mjesto u kontinuiranom izdavanju pčelarskog časopisa.

Prestankom rada Željezničarske pčelarske zadruge, dio bivših članova i pčelara željezničara osniva 21. studenog 1965. godine Pčelarsko društvo željezničara "Zagreb". Isprva su članovi bili samo pčelari željezničari, a poslije i ostali. Desetljećima je to bilo jedino pčelarsko društvo u Zagrebu, pa se odlukom skupštine iz 1997. godine mijenja ime u Pčelarsko društvo "Zagreb". U statutu toga Društva piše da je sljednik navedenog Hrvatskog pčelarskog društva u Zagrebu, pa možemo reći da je PD "Zagreb" matično zagrebačko pčelarsko društvo. Pčelarsko društvo željezničara "Zagreb" ili "Željezničar" ili današnjeg naziva Pčelarsko društvo "Zagreb", isto je društvo koje upravo obilježava četrdesetu obljetnicu djelovanja.

U svojem djelovanju Društvo je iznjedrilo plejadu poznatih, priznatih i zaslužnih pčelara, a postalo je rasadnik za niz pčelarskih društava zagrebačkog područja. Teško je pronaći društvo iz zagrebačke okolice kojem osnivačku skupštinu nije činio i poneki član ponikao u tome društvu.

godina Pčelarskog društva "Zagreb" objavljena je monografija, koja će biti predstavljena na svečanoj akademiji 8. prosinca ove godine. Monografijom se pokušalo sačuvati i od zaborava otrgnuti pojedine pčelare i događaje, ali i potaknuti druge na dopune i moguće ispravke, zatim ostaviti trag nasljednicima o tome kakvi smo bili, te barem malo osvjetliti put onima koji dolaze kako bi nešto od nas naučili ili kako ne bi ponovili naša lutanja i zablude.

mr. sc. Nenad Strižak

O MONOGRAFIJI

Obljetnica 110 godina organiziranog pčelarenja u gradu Zagrebu, te 40 godina kontinuiranog djelovanja Pčelarskog društva "Zagreb" svakako nisu mogle proći mimo nas: kao tek neki od mnogih događaja koji su se desili u našem gradu. Zato je Skupština na prijedlog Upravnog odbora PDZ-a, još prošle godine odlučila da se obljetnice obilježe svečano. O tome je članstvo obaviješteno na sastancima društva, internetskoj stranici, glasilu i oglasnoj ploči DRUŠTVA. Nažalost poznata događanja u našem društvu ostavila su duboki trag, između ostalog i u načinu svečane proslave. Rad na monografiji tekao je paralelno sa prikupljanjem financijskih sredstava, što i sada traje. Posebno nam je pomogla financijsku potporu Ministarstva poljoprivrede i šumarstva, a vjerujemo da će i iz sredstava gradskih struktura nešto pritići - obećano je! Međutim, treba obaviti posao onim čime se raspoloživo i to čimo učiniti.

*Prisudnik PD Zagreb
Marko Jozanović, prof.*

Pčelica na internetu

O izvrsnom internetskom predstavljanju istarskih pčelara bilo je riječi u listopadskom broju "Hrvatske pčele", uz zaključak da se to može napraviti i drugdje. I zaista, već od početka studenog, na adresi <http://www.pcelica.com> postavljena je odlična prezentacija vrsnog zagrebačkog pčelara Milanka Baraća - Pčelica, internetska stranica obiteljskog pčelarstva Barać.

MONOGRAFIJA PČELARSKOG DRUŠTVA ZAGREB

110 godina organiziranog pčelarskog rada u gradu Zagrebu
40 godina kontinuiranog rada Društva

Format: A4
Tisak: 4/4 i sjajna plastifikacija omota 1/0
Opseg: 96 stranica + omot
Papir: 115 g/m² kumstrock sjajni za knjižni blok
250 g/m² kumstrock sjajni za omot
Naklada: 500 kom

Bez unajmijed plaćenog meda ostao je i sam građonačelnik gospodin Milan Bačić. Med je još jednom prodat. Nakon završene serije nije više bilo niti štampa niti meda.

Tehnički realizator projekta:
Formica d.o.o., Svačićev trg 6, 10000 Zagreb,
Tel/fax: 01/457 21 50, e-mail: formica@formica.hr

Već na početnoj stranici dopadljivo dizajniran logo i pčelica koja nam želi dobrodošlicu. Na ovom internetskom predstavljanju možete doznati puno informacija o pčelama i njihovim proizvodima (med, pelud, propolis), medovini, liječenju pčelinjim proizvodima, kao i pravilnoj primjeni pčelinjih proizvoda. Naći će se tu i niz zanimljivosti iz pčelinjeg svijeta, kao i poneki recept za pripremu odličnih kolača i slastica od meda, stoji na početku, a zatim se domaćin predstavlja: "Naše Pčelarstvo bavi se uzgojem pčela, proizvodnjom meda, propolisa, peluda, kao i proizvodnjom medovine. Naša obitelj živi u Zagrebu, u naselju Klaki u Dubravi, a naše pčelice nalaze se u mjestu Kabalu u blizini Vrbovečke Dubrave. Na tome prostoru raste obilje cvjetnog bilja na livadama i u prostranim šumama. Ovisno o vremenskim prilikama i nekim drugim čimbenicima, vrca se voćni, bagremov, livadni (cvjetni), a ponekad i šumski med ili medljikovac. Pčele ne selimo, ali potražnja naših potrošača potiče nas da razmišljimo o selidbi na kestenovu, kaduljinu i neke druge paše. U proljeće ove godine u blizini pčelinjaka sijali smo heljdu, i osvojili dolje spomenutu zlatnu žlicu. Kvalitetu naših proizvoda potvrđuju i neke nagrade osvojene na domaćim i međunarodnim ocjenjivanjima meda: prošle godine naš med od bjelogorične medljike na 10. ocjenjivanju meda u Osijeku osvojio je zlatnu žlicu; naš med od bagrema te je godine na Međunarodnom ocjenjivanju meda u Semiču u Sloveniji osvojio diplomu i zlatno priznanje, a kvaliteta našeg meda prepoznata je i ove go-

dine na 11. ocjenjivanju meda u Osijeku, gdje smo za med od heljde ponovno osvojili zlatnu žlicu."

Na vrhu stranice široki izbornik s odrednicama: "početna", "med", "pelud", "propolis", "medovina", "zanimljivosti", "recepti" i "kontakt". Posebno nas je privukla odrednica koja upućuje na medovinu. A tu, iscrpni prikaz svega što pčelar treba znati o tome piću: od općih i povijesnih informacija do detaljno prikazanog tehnološkog postupka. Zaista, nesebično darivanje mukotrpnog skupljenog znanja i iskustva. Dapače, kolega Milanko poziva da se samostalno pokuša proizvesti medovina, ali također neodlučne poziva da mu se obrate na telefon ili e-mail.

Ovo je samo djelić bogatih sadržaja ove iznimne internetske prezentacije, koja nam na najbolji način pokazuje kako se treba i na području marketinga uključivati u europske i svjetske tokove.

*Dejan Kreculj,
medija@hemo.net*

Prva godišnjica Pčelarske udruge "Ulišće"

Prošle godine, 3. prosinca, održana je Osnivačka skupština Pčelarske udruge "Ulišće" iz Ciste Provo. O osnutku smo već trebali izvijestiti, ali smo radije pričekali prigodu i tako saželi i minuli rad. Osnutak udruge bio je samo korak naprijed u

dotadašnjem stanju pčelarenja u zapadnom dijelu Imotske krajine, koji primarno obuhvaća naša udruga. Iako su se naši djedovi i očevi bavili pčelarenjem i pčelama, to je bilo samo entuzijastički i usputno do prije 15-ak godina, kad su don Ivan Bilić i Toma Budić svojim primjerom pokazali da pčelarenje ne mora biti tek hobističko zanimanje. Njih su dvojica kao istinski altruisti i zaljubljenici u prirodu početnicima darivali prve rojeve, prenosili znanje i posvećivali im svoje vrijeme te su istodobno predstavljali pčelarenje i pčelarske proizvode. Od tada se povećava i broj pčelara i broj košnica. U udrugu je trenutačno učlanjeno oko 30 pčelara, a zasigurno će ih biti više jer nisu propisani uvjeti članstva, što se tiče prebivališta ili nekog drugog ograničenja suprotnog pčelarskim načelima. Petnaestak pčelara razbacanih na 30-ak kvadratnih kilometara djelovalo je pojedinačno i neorganizirano s promjenljivim uspjehom. Ništa nije bilo organizirano, ništa dogovarano, razmjena informacija i iskustava bila je minimalna. Zato se nekoliko entuzijasta sastalo i odlučili smo kako bi bilo korisno na bilo kakav način okupiti pčelare i potaknuti ih na bolju suradnju i tako izravno i posredno poboljšati rad svakog pčelara. Družeci se s ostalim kolegama pčelarima prikupili smo potrebne dokumente i 3. prosinca prošle godine održali Osnivačku skupštinu. Već nakon dva-tri tjedna bilo je jasno da će udruga naići na odobravanje i potporu jer smo se prvi put okupili nakon osnutka i održali prvo korisno predavanje. Nakon toga slijedilo je još nekoliko korisnih predavanja s temama koje su bile primjerene godišnjem dobu ili radnjama na pčelinjaku koje tek slijede. Naviknuli smo

članove da se često druže i razmjenjuju korisne informacije. Od početka, ostvarili smo dobre veze s nama susjednim udrugama, pa tako gostujemo jedni kod drugih kad se održavaju otvorena predavanja ili slična događanja. Želimo istaknuti jako dobru suradnju s jedinicama lokalne uprave. Budući da djelujemo na području dviju općina, Općina Cista Provo i Općina Lovreć, oba načelnika pomažu nam prema svojim mogućnostima, na čemu im srdačno zahvaljujemo. Inače, Općina Lovreć prošle je godine podijelila 500.000,00 (petsto tisuća kuna) poljoprivrednih poticaja, pa i za pčelarstvo. Pčelarima je podijelila košnice s rojevima ili bez njih, a podijeljeno je oko 100 košnica. Općina Cista Provo dodijelila nam je prostoriju za sjedište udruge koju polako uređujemo. Nadamo se da i ostali kolege ostvaruju ovako dobru suradnju s lokalnim vlastima.

Udruga planira razviti aktivnosti i dodatno podučiti članstvo kako bismo spremno dočekivali nove izazove i nova iskušenja. Pozdravljamo sve pčelare Lijepe Naše sa željom da budemo bolje organizirani, jer samo tako možemo očekivati da nas se visoko vrednuje, cijeni naše stajalište, trud i razmišljanje.

Medno!

*Mirko Ljubičić,
predsjednik PU "Ulišće"*

Menadžment u pčelarstvu

Kroz kratak pregled stanja na tržištu pčelinjih proizvoda u zadnjem razdoblju možemo uočiti

stanovit pad cijena. Poplava jeftinijeg meda uvezenog iz zemalja s jeftinijom radnom snagom, kao što su Kina i Argentina, ima potresan učinak na pčelare u našoj zemlji bez obzira na veličinu njihove proizvodnje. Naime, cijenom ispod troškova proizvodnje naših pčelara. Pad cijene meda uz istodobni porast troškova proizvodnje oduzeli su hrvatskim pčelarima dobit, mnogi su pred bankrotom ili odustaju od ove privredne grane. Jedini način da se namaknu sredstva jest prihvatiti niske cijene okupljivača i punioničara. Jedini motiv zbog kojeg se u Hrvatskoj pčelari nesebična je predanost ovom napornom zanimanju. Nažalost, ovo neće plaćati račune i najpredaniji će biti prisiljeni odustati od komercijalne proizvodnje. Samo pčelari hobisti, koji nisu zabrinuti za dobit, mogu opstati unatoč cijenama meda i zanemarujući realnu situaciju na suvremenom tržištu.

Ako govorimo o tome tko ulaže u pčelarsku industriju, možemo vidjeti da su samo punioničari i distributeri proizvoda spremni na velika ulaganja. Samo tom obliku pčelarske industrije banke su spremne posuditi novac. Pčelari su osuđeni zavlačiti ruku u vlastiti džep. Naravno, postoje oblici zajma, kao lizing ugovor za nabavku kamiona, ali novčarske ustanove stidljivo okreću leđa pčelarima koji posluju na vlastiti rizik.

Osnovni poslovni postulati zahtijevaju stalno mijenjanje poslovne politike, pa su i komercijalni pčelari prisiljeni prihvatiti nova pravila kako bi opstali. Hrvatski pčelari su, kao i svi poljoprivrednici, naučili živjeti u skladu s prirodom i uživati u plodovima koje nam ona pruža,

a laktarenje i borba s konkurencijom na tržištu prepušteni su manjem broju velikih okupljivača. U tekstu koji slijedi imat ćete prigodu pogledati osnove poslovanja i natuknice za kontrolu troškova proizvodnje i prodajnih cijena, kako bismo povećali profitabilnost kroz dodanu vrijednost proizvoda i usluga.

Prvo što pčelar može postići jest povećati proizvodnju meda na sljedeće načine:

- **Postavljanjem pčelinjaka na odgovarajuće lokacije (selidbom).** Pčele će najviše meda proizvesti u najboljim pašnim prilikama, jer je podjednaka važnost pčele i biljke za proizvodnju meda. Također je potrebno odabirati lokacije na kojima paša što duže traje.
- **Određivanjem glavne godišnje paše.** Potrebno je unaprijed isplanirati kada se i na kojem području pojavljuje glavna paša. Pčelari moraju osigurati optimalno jake zajednice kako bi postigli najbolju proizvodnju. U tom razdoblju ne smije se povećavati broj zajednica na štetu prinosa meda.
- **Prihrana šećernim i peludnim pogačama ili sirupom.** Pčelari trebaju osigurati pripremni razvoj zajednica 6 tjedana prije glavne paše. To će osigurati veliki broj pčela prikladne dobi za skupljanje nektara u razdoblju glavne paše.
- **Kontrola rojenja.** O posljedica rojenja smo obaviješteni. Jedna jaka zajednica će proizvesti dvostruko više meda nego dvije slabije zajednice. Najviše meda dolazi iz zajednica koje imaju najviše skupljačica. Zajednica koja se rojila skupit će prosječno 10 kilograma meda manje, od zajednice koja se nije rojila.

- **Držanje prikladnih matice.** Mlade matice su u stanju leći više jaja, te proizvode više mandibularnog feromona koji sprečava rojenje. Manje je zajednica bez legla, odnosno nestaju izmjenjuju se matice od strane zajednice.

- **Pravodobno proširivanje.** Dodavanje praznog saća smanjuje pojavu rojenja, a njegova prisutnost ohrabruje pčele na skupljačke aktivnosti. Također osigurava prostor za nektar koji će kad postane med, zauzimati mnogo manje prostora.

- **Smanjiti nepotrebnu proizvodnju voska.** Vosak je pčelama izrazito skup i potrebno je spriječiti izgradnju suvišnog i divljeg voska. Gradnju saća treba povjeriti rojevima koji će kvalitetno i brzo izgraditi okvire.

- **Učinkovita borba s bolestima i nametnicima.** Štetočine i nametnici mogu znatno smanjiti veličinu populacije pčela, što se preslikava i u proizvodnji meda.

Pčelar svoje prihode može povećati također sniženjem cijene i smanjenjem svojih troškova tijekom proizvodnje. Pčelar bi jedino trebao povećavati troškove za obrazovanje i izdavanja za noviju literaturu.

- **Sniženje troškova pčelarskih potreština.** Ovo je moguće postići na dva načina- nabavom rabljene opreme i nabavom nedovršenih (nesastavljenih, neobrađenih) košnica. Budući da svake godine dio pčelara izlazi iz posla, mnogo se pčelarskog materijala može pronaći na tržištu. No, u obzir treba uzeti i mogućnost prenošenja zaraze na vlastiti pčelinjak, ako su okviri s leglom i zaraženi.

- **Sniženje troškova rada s košnicama.** Snižavanje tih, uključuje mnoge troškove, kao što su, gorivo za vozila, odjeća, vrijeme i trud, zaposlenici. Smanjivanje bespotrebnog otvaranja košnica jedan je od njih. Na primjer leglo nije potrebno pregledavati iz mjeseca u mjesec, već je dovoljan jedan pregled u rano proljeće i u jesen. Neposredan način da se utvrdi zdravstveno stanje zajednice, kao što je pregled situacije na letu, jest alternativa u mjesecima između pregleda.

- **Upotreba alternativnih izvora energije.** Korištenje plina ili električne struje za pretapanje okvira i topljenje voska te za dekrystalizaciju meda nepotreban je trošak. Korištenjem sunčanog topionika i staklenika snižava se trošak.

Kada ste snizili cijenu proizvodnje, jedino što je preostalo učiniti pčelarstvo profitabilnim jest povećanje prodajne cijene. Nekoliko je načina koji su primarno vezani za tržište. Ključno je prodavati med izravno potrošaču te izbjegavati posrednika i prodaju na veliko, što ne bi trebalo predstavljati veliki problem. Udruživanjem nekolicine pčelara i otvaranjem minitrgovine s pčelinjim proizvodima jedno je od rješenja. Treba razmotriti i opciju prodaje preko interneta, koja je 2004. godine u agrobiznisu imala 10% od ukupne svjetske trgovine.

Ne treba se ustručavati prodavati kvalitetan lokalni med po višoj cijeni, jer su cijena i pružena usluga vrijedni toga. Ako kupac iznosi primjedbu kako je moguće kupiti jeftiniji med u trgovini, potrebno mu je objasniti prednosti kupnje lokalnog meda. Prodajte med

različitih biljnih vrsta jer je njihova prodaja ujedno i poziv kupcima. Nudite med po različitim cijenama i u različitim pakovinama, koje omogućavaju prodaju po cijenama i višim od uobičajenih. Kod prodaje je potrebno isticati egzotične okuse, antioksidantna i ostala ljekovita svojstva.

Prodaja proizvoda s dodanom vrijednošću je dodatni izvor prihoda. Primarni proizvodi kao med, vosak, pelud i propolis, mogu se prodavati u prirodnom obliku. Kombiniranjem mješavina primarnih proizvoda dodajemo im novu vrijednost. Drugi primjeri takvih proizvoda su med s orasima, lješnjacima, groždica, kakaom itd. Pića na bazi meda, kao medovina i medica, kupcima su posebno zanimljivi i zato postižu visoke cijene. Postoje mnogi proizvodi koje pčelari nikada ne vide kao izvor prihoda. Vosak se može izravno prodavati u raznim oblicima. Takva prodaja zacijelo neće postati zgoditak, ali će pokriti dio troškova i privući određene kupce.

Izravnom i inovativnom prodajom pčelari su u stanju pobuditi potrebu za medom kod kupaca, za što nije potrebno više od stola s tržnice i zanimljivog natpisa. Jedno je sigurno, da bismo pčelarstvo učinili profitabilnim potrebno se služiti svim raspoloživim sredstvima, kako bi se povećala razlika između prodajne cijene i troškova proizvodnje. Ponekad je potrebno prepoznati da nije sve u napornom radu nego i u pametnim potezima. Tržište meda je pokraj vas i spava. Potrebno ga je samo probuditi i poput leptira će živnuti i uživati u slatkim proizvodima.

Tonči Prnjak

Bjelovarski sajam

društvo s ograničenom odgovornošću za organiziranje
sajmova i izložbi Bjelovar, Dr. Ante Starčevića 8

Sajamski prostor Gudovac

Tel: 043/237-321, Fax: 043/237-322

www.bj-sajam.hr, e-mail: bjelovarski-sajam@bj.t-com.hr

Matični-porezni broj: 01190652,

Broj računa: 2402006-1100004959

POZIV ZA SUDJELOVANJE NA 3. PČELARSKOM SAJMU

Poštovani,

Prošle godine Bjelovarski sajam d.o.o. i koordinacija udruga pčelara Bjelovarsko-bilogorske županije uz suorganizaciju Hrvatskog pčelarskog saveza i Hrvatskog stočarskog centra priredili su 4. i 5. veljače ove godine 2. pčelarski sajam, koji je izazvao neočekivano veliko zanimanje. Sajam je posjetilo više od 5 tisuća posjetitelja, od kojih 3 tisuće pčelara iz svih dijelova Hrvatske, a sudjelovalo je oko 50 izlagača gotovo iz svih županija te Bosne i Hercegovine. U stručnom dijelu održano je 15-ak izlaganja najpoznatijih pčelarskih stručnjaka iz Hrvatske, Srbije i Crne Gore, Slovenije i Bosne i Hercegovine.

Na temelju analiziranih rezultata odlučeno je da sajam postane tradicionalan, s time da se stalno radi na njegovu poboljšanju te da preraste u širi regionalni pčelarski sajam. Koliko znamo te prema već sada pokazanom zanimanju, očekujemo da će na sajmu nastupiti mnogo više izlagača iz zemlje i inozemstva nego prošle godine.

Treći pčelarski sajam održat će se u organizaciji Bjelovarskog sajma, Hrvatskog pčelarskog saveza te pod pokroviteljstvom Ministarstva poljoprivrede, šumarstava i vodnog gospodarstva, 3. i 4. veljače sljedeće godine na Sajamskom prostoru Gudovac u tri paviljona i na otvorenome prostoru. Izložbeno prodajni dio sajama održat će se u Paviljonu 1 i na otvorenome prostoru, Sajam opreme u Paviljonu 2, a stručni skupovi u Paviljonu 4 (Aukcijska dvorana) te u Velikoj i Maloj dvorani (Paviljon 1).

Za izlagače ove godine odlučili smo uvesti malu naknadu kako bismo pokrili troškove organizacije sajma te skup podignuli na razinu koju očekuju i izlagači iz susjednih zemalja. Odredili smo jedinstvenu cijenu štandovskog mjesta u paviljonima 1 i 2 te na otvorenome prostoru u iznosu od 800 kuna, naknadu za električnu energiju, vodu i unos u sajamski katalog po 100 kuna + PDV.

Paviljon 1 bit će opremljen OCTANORM elementima površine 3x4 m², infopultom i stolom s četiri stolice. Namijenjen je prodaji meda, pčelinjih proizvoda, izložbi i predstavljanu udruga te prehrambenim proizvodima i slično.

Paviljon 2 bio bi opremljen sklopivim stolovima i pomoćnim sjedalicama, a štandovsko mjesto bilo bi veličine 4x5 m², namijenjeno je uglavnom prodaji opreme i slične robe.

Otvoreni prostor predviđen je za sve ostale izložbe bez ograničenja prostora.

Cijena kataloga sa stručnim izlaganjima je 30 kuna, a ulaznica za posjetitelje 10 kuna.

Izlagač može uzeti više izložbenih štandova.

Vaše prijave očekujemo do 5. siječnja sljedeće godine ili do prodaje štandovskih mjesta.

Obratite nam se za sve dodatne informacije (Odjel marketinga – Slunjski ili Čauš)

tel.: 043/237-321, fax.:043/237-322 e-mail: bj.sajam.marketing@hi.t-com.hr.

Za Hrvatski pčelarski savez

261 *Martin Kranjec*

Direktor Sajma

Zlatko Salaj, dr. vet. med.

NAJAVE

Zbog promjene programa i mjesta održavanja X. Hlebinskih susreta objavljujemo izmjenjeni poziv za tu manifestaciju.

POZIV

Pčelarska udruga "Lipa" iz Koprivnice, kao organizator, i Hrvatski pčelarski savez, pozivaju sve pčelare Li jepe Naše na X. Hlebinske susrete u povodu dana sv. Ambrozija – našeg zaštitnika u nedjelju 10. prosinca 2006. u PETERANCU, rodnome mjestu Josipa Belčića, velikana hrvatskog pčelarstva

Program susreta:

- 09 sati** Otvorenje pčelarske izložbe
- 10 sati** Polaganje vijenca na grob Josipa Belčića
- 10,45 sati** Procesija do crkve s pčelarskim zastavama i znamenjima
- 11 sati** Sveta misa uz posvetu novih zastava
- 12 sati** Prigodan govor predstavnika Koprivničko-križevačke
 - obilježavanje 100. godišnjice rođenja Josipa Belčića
 - okrugli stol o prigodnoj temi
- 14,00 sati** Svečani i bogati ručak

-Mogućnost kupnje pčelarskih potrepština

-Mogućnost narudžbe odora pčelara Pčelarskog reda sv. Ambrozija

-Kotizacija iznosi 90,00 kuna po osobi i molimo da je uplatite do 6. 12.– kopija uplatnice služi kao ulaznica

Pčelarska udruga "Lipa", Koprivnica

žiro-račun: 2386002-1100512889

poziv na broj: 10. 12. 2006

Kontakt osoba:

- g. Tomislav Vrban, tel. 048-626-429, mob. 098-421-731
- g. Josip Škrinjar, tel. 048-861-097, mob. 098-954-2311
- g. Martin Petričec, tel. 048-671-386, mob. 091-574-8797

SUSRETI U POVODU OBILJEŽAVANJA 100. OBLJETNICE ROĐENJA JOSIPA BELČIĆA IZNIMNO SE OVE GODINE ODRŽAVAJU U PETERANCU, RODNOM MJESTU JOSIPA BELČIĆA

Očekujemo Vas uz pozdrav MEDNO!

4. PČELARSKI DANI U VINKOVcima

Pčelarske udruge Vukovarsko-srijemske i Brodsko-posavske županije, Savez pčelara Osječko-baranjske županije, Hrvatski pčelarski savez, Hrvatska pčelarska akademija, Sveučilište J.J. Štrossmajera, Poljoprivredni fakultet iz Osijeka i Vinkovaca, Hrvatska gospodarska komora, Hrvatski veterinarski institut, Veterinarski zavod iz Vinkovaca, Zdravstvena i veterinarska škola dr. Andrija Štampar iz Vinkovaca

ORGANIZIRAJU

4. Međunarodni pčelarski sajam opreme i pčelinjih proizvoda i stručno znanstveni skup

koji će se održati 9., 10. i 11. ožujka sljedeće godine na prostoru Športskog kompleksa Lenije u Vinkovcima, pod pokroviteljstvom Ministarstva poljoprivrede šumarstva i vodnoga gospodarstva, Vukovarsko-srijemske županije i Grada Vinkovaca.

Sajam će otvoriti ministar poljoprivrede gospodin Petar Čobanković.

4. Pčelarski dani u Vinkovcima - Međunarodni sajam opreme i pčelinjih proizvoda

NATJEČAJ

Za:

najkvalitetniji pčelinji proizvod

najkvalitetniji proizvod koji se ubraja u pčelarsku opremu

najbolju inovaciju u proizvodnji pčelarske opreme i oplemenjivanju pčelinjih proizvoda.

Natjecanje je međunarodno, pa na njemu sudjeluju predstavnici raznih zemalja.

Proizvod se mora izložiti na 4. Pčelarskim danima, koji se održavaju 9., 10. i 11. ožujka 2007. godine u Vinkovcima.

Organizacijski odbor 4. PČELARSKIH DANA sastavio je Odbor za provedbu natječaja, koji će odabrati tri najkvalitetnija proizvoda iz svake natjecateljske kategorije.

NATJEČAJ

Za opremu koju će izraditi hrvatski proizvođači – Hrvatska oprema u pčelarstvu.

Natjecati se mogu svi proizvođači pravovaljano registrirani kod ovlaštenih tijela u Hrvatskoj, a prijaviti se može svaki proizvod namijenjen korištenju u pčelarstvu.

Posebno će se cijeniti složenost proizvoda, a također njegova ekonomičnost i jednostavnost za rukovanje.

Proizvod se mora izložiti na 4. Pčelarskim danima 9., 10. i 11. ožujka 2007. godine u Vinkovcima. Organizacijski odbor 4. Pčelarskih dana sastavio je Odbor za provedbu natječaja, koji će izabrati tri najkvalitetnija proizvoda, a svrha je ovoga skupa poticati proizvodnju izvorne hrvatske opreme u pčelarstvu kako se ona ne bi trebala uvoziti, a također zbog otvaranja novih radnih mjesta.

Odabranim proizvodima, zapravo njihovim proizvođačima dodijelit će se priznanja i novčane nagrade nakon završetka skupa.

O natječajima se mogu dodatne obavijesti dobiti kod Drage Josipovića, predsjednika Udruge pčelara "Nektar" Vinkovci, J.S. Reljkovića 17, 32281 Ivankovo; telefon: 032/377-283, mob. 098/167-0304 ili na e-mail: drago.josipovic@vk.t-com.hr

*Za Organizacijski odbor:
Drago Josipović*

Plan predavanja i tribina za sezonu 2006./2007. Pčelarskog društva Zagreb

Petak, 08. prosinca 2006. – Proslava dviju obljetnica: 110. godina organiziranog pčelarenja u gradu Zagrebu i 40. obljetnica Pčelarskog društva „Zagreb“

Petak, 15. prosinca 2006. – TRIBINA – Opasnosti iz šećera

Petak, 22. prosinca 2006. – Damir Zanoškar – Medun, paše i uvjeti pčelarenja u Gorskom Kotaru

Petak, 29. prosinca 2006. – TRIBINA – Mini izložba pčelinje opreme, zakuska i druženje

Petak, 05. siječanj 2007. – Zlatko Tomljanović dr. vet. med – Nove spoznaje o bolestima pčele

Petak, 12. siječnja 2007. – TRIBINA – Osnove pčelarenja (i za građanstvo)

Petak, 19. siječanj 2007. – mr. sc. Josip Lončar dr. med. – Pčelinji proizvodi i ljudsko zdravlje

Petak, 26. siječnja 2007. – TRIBINA – Osnove pčelarenja (i za građanstvo)

Petak, 02. veljače 2007. – Ivan Koler – Uzgoj matica za vlastite potrebe

Petak, 09. veljače 2007. – TRIBINA – Osnove pčelarenja (i za građanstvo)

Petak, 16. veljače 2007. – Gordan Zovko – Pčelarenje velikim brojem košnica

Petak, 23. veljače 2007. – TRIBINA – Dezinfekcija i čišćenje opreme, bušenje, užičavanje i uvoštavanje

Petak, 02. ožujak, 2007. – Skupština pčelarskog društva Zagreb

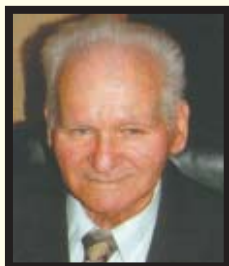
Petak, 09. ožujak, 2007. – TRIBINA – Rotiranje nastavaka i priprema za pašu

Petak, 16. ožujak, 2007. – mr. sc. Dražen Lušić – Ekološko pčelarenje

Tijekom realizacije plana predavanja i tribina moguća su određena odstupanja i zamjene predavača i tema.

Sva predavanja i tribine održavaju se u dvorani Mjesne samouprave Gajevo, Augusta Prosenika 9 na Jarunu - PETKOM s početkom u 17,30 sati

IN MEMORIAM

Ivan Vener, legenda pčelarstva, najveći i najpoznatiji velepčelar na području Jugoistočne Europe, nakon šest desetljeća nemjerljive ljubavi koju je pružao tim plemenitim kukcima, u 85. godini života, 25. listopada ove godine zauvijek je napustio svoj pčelinjak u sremskom selu Kupinovu. Svoje golemo znanje nesebično je prenosio pčelarima, od svjetskih kongresa Apimnodije u Mađarskoj, Francuskoj, Grčkoj, Australiji i Brazilu, do skupova u Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Sarajevu ili Skoplju i kroz uvijek zapažene članke u "Pčelaru" i "Hrvatskoj pčeli". Poznat i priznat učinio je da njegova pčelarska farma s više od 1000 košnica postane mjesto okupljanja mnogih pčelarskih stručnjaka i praktičara i svojevrsno sveučilište na kojem su generacije studenata iz zemlje i inozemstva doživjele pravo pčelarstvo.

Dejan Kreculj

U Čakovcu, 30. listopada ove godine u 52. godini života iznenada nas je napustio pčelar Ivan Šantolin. Bio je član Pčelarske udruge „Agacija“ iz Čakovca, član Hrvatskog pčelarskog saveza, vrstan pčelar i dobar prijatelj.

Pokojni Ivan puno je pridonio radu Udruge, a posebice kao član Upravnog odbora. Svoje dugogodišnje iskustvo prenosio je na sve naraštaje i zato mu vječna hvala.

*Tajnik Pčelarske udruge „Akacija“
Božo Posedi*

Članovi Hrvatskog pčelarskog saveza plaćaju članarinu preko pčelarskih udruga. Pretplata za nečlanove iznosi 320,00 kn, a za inozemstvo 60 EURA. Cijena pojedinog broja za tuzemstvo iznosi 30 kuna. Časopis izlazi jedanput mjesečno. Pretplatu prima Hrvatski pčelarski savez, broj žiro računa **2484008-1100687902**. Časopis se tijekom godine ne može otkazati. Rukopisi se ne vraćaju. Naklada 3.000 primjeraka. Tisak "GANDALF"

Prodajem tonu meda od kadulje. Cijena po dogovoru.
GSM. 098/618-192

Prodajem propolis i vosak.
Tel. 032/580-119

Prodajem nove LR košnice, u kompletu ili u djelovima, snelgrove daske i sakupljače peluda u podnici.
GSM. 098/9619-770

Prodajem mlin za šećer.
Tel. 051/691-378

Prodajem kamion MB 12 13, registriran za pčelarstvo.
GSM. 091/3306-197

Prodajem 5-okvirne LR nukleuse sa mladim selekcioniranim maticama od 1. travnja 2007. godine.
GSM. 098/1806-799

Prodajem kamion TAM 5000 sa 48 AŽ grom košnica, 12-okvirnih, 18 košnica punih, sa vrcanom.
GSM. 098/295-074

Prodajem 16 nastavljča 11 okvirnih sa pčelama.
Tel. 053/573-305

Prodajem snelgrove daske za dvomatično pčelarenje i skidače cvjetnog praha.
GSM. 091/566-88-14

Prodajem ili mjenjam nove košnice AŽ 12 grom za kamion sa duplom kabinom do 3.500kg nosivosti.
Tel. 048/622-767
GSM. 095/8196-988

Prodajem kamion Zastavu 450 sa kontejnerom na skidanje, popunjen sa 50 nastavljča.
Tel. 01/3362-378

PČELARSKI PRIRUČNIK STJEPANA MAJSECA

"PČELARENJE LR I AŽ KOŠNICAMA"

FORMAT KNJIGE: A5 * TVRDI UVEZ
260 STRANICA * CIJENA: 120 kn

IZ TISKA IZAŠAO
PČELARSKI PRIRUČNIK
JOSIPA BELČIČA

"MOJ NAČIN PČELARENJA"

povodom 100-godišnjice rođenja
FORMAT KNJIGE: A5 * TVRDI UVEZ
160 STRANICA * CIJENA: 70 kn
PLAĆANJE KNJIGA I POŠTARINE POUZEĆEM

Narudžbe primamo:

telefonom ili SMS-om: 0917921119

e-mailom: dmudrinjak@inet.hr

poštom: Pčelarstvo MUDRINJAK
49251 Mače, PP 8

**APIS
PETRINJA**

**PROIZVODNJA OPREME
ZA PČELARSTVO**

Proizvodimo:
košnice LR, AŽ i Farar;
nukleuse; matične rešetke;
razmake; spojke za
nastavljča

Pogon Čazma
Gornji Draganec 117
Tel./fax 043/776-062

od 1955.

**OTKUPLJUJEMO
KONTINENTALNE VRSTE
MEDA, CVJETNI PRAH I
PROPOLIS,
A PLAĆAMO ODMAH**

**ZAINTERESIRANI SMO ZA
DUGOROČNU SURADNJU!**

Tina Ujevića 7, Velika Gorica
tel. 01/6216-444
mob. 098/351-090

300melis

**OTKUPLJUJEMO
SVE VRSTE MEDA**

Zagreb, Rudeška 14
Tel.: 01/3886-994
GSM: 091/3886-994
www.vm2.hr

Maloprodaja:
Zagreb, Trnjanska 33, tel.: 01/ 61 50 730
Split, Mosečka 52, tel.: 021/ 502 635
Rijeka, Veslarska 8, tel.: 051/ 213 635
Čepin, Kralja Zvonimira 73, tel.: 031/ 382 560

PIP d.o.o.
Bijenik 158, Zagreb
tel.: 01/ 37 38 492
e-mail: pip@pip.hr
www.pip.hr

PIP-BH d.o.o.
Velika Kladuša, BiH
tel.: +387 37 773 345
Predstavništvo Sarajevo
tel.: +387 33 463 528

Pčelarske potrepštine možete kupiti i u slijedećim prodavaonicama:

KTC d.o.o.
Križevci, Markovićeva bb, tel.: 048/ 712 412
Virovitica, Vukovarska 3, tel.: 033/ 725 222
Pitomača, Gajeva 28, tel.: 033/ 782 353
Vrbovec, Zagrebačka 48, tel.: 01/ 2792876

Bure commerce d.o.o. Fra Lina Pedišića 4, Biograd n/m, tel.: 023/ 384 435
Barby d.o.o. Sv. Lovre 69, Slavonski Brod, tel.: 035/ 452 577
Sedef d.o.o. Trg sv. Josipa 1, Slatina, tel.: 033/ 551 245
DEN-SAB d.o.o. Vodnjanska 15, Pula, tel.: 052/ 534 752
Agroval d.o.o. Riječka 2, Buzet, tel.: 052/ 662 772

UGODNE BOŽIĆNE BLAGDANE I SRETNU NOVU GODINU ŽELE VAM DJELATNICI PIP-A!

MEDNO!

BOŽIĆNI POPUST 5% 04.12.06. - 30.12.06.

Perizin®

za zimsko tretiranje protiv varoe

Cijene su iskazane bez PDV.

Podaci iz ovog oglasa podložni su izmjenama bez prethodne najave. Ne odgovaramo za tipografske greške. Popust se ne odnosi na proizvode na akciji.

AKCIJA!

DO ISTEKA ZALIHA.

KOŠNICA
LR VK
1010011410
348,36KN
MPC 425,00KN

Košnica sadrži: podnicu, 3 nastavka s okvirima, hranilicu, ventilaciju, poklopac, krov.

ROBU ŠALJEMO I POUZEĆEM!

SVE ZA PČELARSTVO * SVE OD PČELA